

บทเรียนสำเร็จรูป

เรื่อง

การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

นางปุณริศา หิรัญชาติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

คำนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การเรียนรู้และอนุรักษ์ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ ซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่ง่ายสามารถใช้เป็นบันไดขั้นพื้นฐานในการแต่งคำประพันธ์ประเภทอื่นๆ หากนักเรียนแต่งได้ดีถูกต้องตามหลักฉันทลักษณ์จะทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการแต่งคำประพันธ์อื่นๆได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดค่านิยมรักการแต่งคำประพันธ์และยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรม สืบทอดวัฒนธรรมและศิลปะทางภาษา ซึ่งเป็นมรดกของชาติ

การจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปครั้งนี้ ผู้จัดทำยึดหลัก **เศรษฐกิจพอเพียง** เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาเป็นแนวทางในการฝึกหัดแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้มีเนื้อหาที่ง่ายต่อการฝึกทักษะ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส เนื้อหาเกี่ยวกับคำสัมผัส

ตอนที่ ๒ ฉันทลักษณ์แสนง่าย เนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบและฉันทลักษณ์ในการแต่งกาพย์ยานี ๑๑

ตอนที่ ๓ แต่งได้กาพย์ยานี ๑๑ สำหรับตอนนี้เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนจากตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ มาใช้ในการฝึกทักษะแต่งกาพย์ยานี ๑๑ จริงๆ จนทำให้นักเรียนสามารถแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ได้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน นายมน โศภิตพงษ์ ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ ขอขอบคุณเพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทุกท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณครูนิรมล วงศ์บุตร และคุณครูโซธิมา วัชรคุปต์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำและความรู้ต่างๆ และขอขอบคุณเพื่อนครูทุกกลุ่มสาระที่เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านจนกระทั่งบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักเรียนและครูได้ใช้เป็นคู่มือในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ ในโอกาสต่อไป

ปณริศา หิรัญชาติ
ครู วิทยฐานะชำนาญการ

สารบัญ

หน้า

คำแนะนำสำหรับครู	๑	
คำแนะนำสำหรับนักเรียน		๒
แบบทดสอบก่อนเรียน	๓	
ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส		๘
แบบทดสอบ	ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส	๕๐
ตอนที่ ๒ จินตลักษณ์แสนง่าย		๕๒
แบบทดสอบ	ตอนที่ ๒ จินตลักษณ์แสนง่าย	๗๗
ตอนที่ ๓ แต่งได้กายพย์ยานี ๑๑		๘๐
แบบทดสอบ	ตอนที่ ๓ แต่งได้กายพย์ยานี ๑๑ ๑๐	๐
เฉลยแบบทดสอบ	ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส	๑๐๔
เฉลยแบบทดสอบ	ตอนที่ ๒ จินตลักษณ์แสนง่าย	๑๐๕
เฉลยแบบทดสอบ	ตอนที่ ๓ แต่งได้กายพย์ยานี ๑๑	๑๐๖
แบบทดสอบหลังเรียน		๑๐๗
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	๑๑	๒
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	๑๑	๓
บรรณานุกรม		๑๑๔

คำแนะนำสำหรับครู

๑. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ นี้ นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามความสามารถโดยไม่จำกัดเวลา บทเรียนนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน คำอธิบายองค์ความรู้ ตัวอย่างกิจกรรมภายในกรอบที่ให้นักเรียนศึกษา แบบทดสอบแต่ละตอน และเฉลยคำตอบแบบทดสอบ
๒. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปนี้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสัมผัส ข้อบังคับ ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑ และสามารถแต่งคำประพันธ์ประเภทนี้ได้ถูกต้อง ไพเราะ
๓. เนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูป แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ
 - ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส
 - ตอนที่ ๒ ฉันทลักษณ์แสนง่าย
 - ตอนที่ ๓ แต่งได้กาพย์ยานี ๑๑
๔. บทเรียนแต่ละหน้าเรียกว่า **กรอบ** หรือ **เฟรม** (Frame) คือ ข้อความย่อย ๆ ที่ให้ความรู้ กิจกรรม คำถาม ซึ่งมีคำตอบอยู่ในหน้าถัดไป
๕. ให้นักเรียนศึกษาไปตามลำดับขั้นตอน ไม่ศึกษาข้ามขั้นตอน
๖. ในขณะที่ศึกษาบทเรียนนี้ ครูต้องสอนนักเรียนในเรื่องการมีสมาธิ การมีความซื่อสัตย์ ต่อตนเอง และปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่เปิดดูเฉลยคำตอบก่อน
๗. ก่อนที่จะศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป ครูต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเป็นลำดับแรก
๘. เมื่อนักเรียนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปจบแต่ละตอน ครูต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบประจำตอนด้วยทุกครั้ง
๙. ตอนที่ ๓ นักเรียนฝึกทักษะการแต่งกาพย์ยานี ๑๑ จริงแล้วตกแต่งให้สวยงามลงในกระดาษเอ ๔ ส่งครู
๑๐. คุณครูอาจจะให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่านักเรียนต้องการแต่งเรื่องอะไร หรืออาจจะให้แต่งกาพย์ยานี ๑๑ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือฤดูกาลในปัจจุบัน

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

๑. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ นี้ นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามความสามารถโดยไม่จำกัดเวลา บทเรียนนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน คำอธิบายองค์ความรู้ ตัวอย่างกิจกรรมภายในกรอบที่ให้นักเรียนศึกษา แบบทดสอบแต่ละตอน และเฉลยคำตอบแบบทดสอบ
๒. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปนี้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องสัมผัส ข้อบังคับ ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑ และสามารถแต่งคำประพันธ์ประเภทนี้ได้ถูกต้อง ไพเราะ
๓. เนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูป แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ
 - ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส
 - ตอนที่ ๒ ฉันทลักษณ์แสนง่าย
 - ตอนที่ ๓ แต่งได้กาพย์ยานี ๑๑
๔. บทเรียนแต่ละหน้าเรียกว่า **กรอบ** หรือ **เฟรม** (Frame) คือ ข้อความย่อยๆ ที่ให้ความรู้กิจกรรม คำถาม ซึ่งมีคำตอบอยู่ในหน้าถัดไป
๕. ให้นักเรียนศึกษาไปตามลำดับขั้นตอน ไม่ศึกษาข้ามขั้นตอน
๖. ในขณะศึกษาบทเรียนนี้ นักเรียนต้องมีสมาธิ และมีความซื่อสัตย์ ต่อตนเอง และปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่เปิดดูเฉลยคำตอบก่อน
๗. ก่อนที่จะศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเป็นลำดับแรก
๘. เมื่อนักเรียนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปจบแต่ละตอน ให้ทำแบบทดสอบประจำตอนด้วยทุกครั้ง
๙. ตอนที่ ๓ ให้นักเรียนฝึกทักษะด้วยการแต่งกาพย์ยานี ๑๑ จริงแล้วตกแต่งให้สวยงามลงในกระดาษ เอ ๔ ส่งครู
๑๐. หลังจากศึกษาจบทั้ง ๓ ตอน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
๑๑. อย่าขีดเขียนข้อความลงในบทเรียนสำเร็จรูปนี้
๑๒. เมื่อนักเรียนศึกษาจบ ให้ส่งบทเรียนสำเร็จรูปนี้คืนแก่ครูผู้สอน

แบบทดสอบก่อนเรียน

รายวิชาภาษาไทยเสริมทักษะ ๑ รหัสวิชา ท๓๑๒๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
หน่วยที่ ๖ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยกาเครื่องหมายกากบาท (x)
ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับ ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบที่แจกให้

๑. ข้อใดกล่าวถึงคำว่าสัมผัสได้ถูกต้อง

- ก. คำที่ทำให้เสียงในวรรคไพเราะ
- ข. คำที่ถูกบังคับให้ใช้ในการแต่งคำประพันธ์
- ค. เป็นการกำหนดคำให้มีเสียงไพเราะเหมือนกัน
- ง. การกำหนดคำให้มีเสียงคล้องจองกันอาจจะเป็นทั้งเสียงสระและเสียงพยัญชนะ

๒. ข้อใดมีสัมผัสอักษรมากที่สุด

- ก. ปลาสร้อยลอยล่องชล ว่ายเวียนวนปนกันไป
- ข. คางเป็นนเป็นหน้ามา ไม่งามเท่าเจ้าเบื่อนชาย
- ค. แก้มข้าใครต้อง อันแกมน้อง ข้าเพราะชม
- ง. เพียนทองงามดังทอง ไม่เหมือนน้องห่มตาดพราย

๓. ข้อใดมีสัมผัสสระมากที่สุด

- ก. เขาเรียกทุ่งนาสงขลาพนาสันต์
- ข. นกเขาขันคูเรียกกันเพรียกไพร
- ค. เป็นปารอนขอบเงินเนินอรัญ
- ง. ถ้าเขาขวางว่างเว้งชะวากว้าง

๔. ข้อใดมีสัมผัสอักษร

- ก. วยตรุณ - สุนทรี
- ข. อรุณโชติ - โรจน์ฟ้า
- ค. บริสุทธิ์ - ผุดผ่อง
- ง. แห่งชั้น - ชาวชน

๕. ข้อใดไม่มีสัมผัสใน

- ก. แม้ไม่ได้เป็นดอกกุหลาบหอม
- ข. จงเป็นดาวดวงแจ่มแอร้มตา
- ค. แม้ไม่ได้เป็นจันทร์สกา
- ง. ก็ยอมเป็นเพียงลดาขาว

๖. “เขาสูงผู้หงส์ลงเรียงเรียงร้องซ้องเสียงสำเนียงนำฟังวังเวง”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉก ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๗. “วิชาเหมือนสินค้าอันมีค่าอยู่เมืองไกลต้องยากลำบากไปจึงจะได้สินค้ามา”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉก ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๘. “เห็นนวลครวญครุ่นคิดกำเรบจิตวาทวันไหวไปได้ก็จะไปโอบเอวอุ้มพุ่มพวงพยุง”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉก ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๙. “นางคนเกิดมาไม่รู้วิชาเคอะอยู่จนโตไปเป็นข้าเขาเพราะเขาเงาโง่บ้างเป็นคนโง่เที่ยวขอกมี”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉก ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๑๐. “อ้าพ่ออย่าคิดเคยเที่ยวเคยสถิตเคยกินเคยนอนทำท่าเปล่าเปลี่ยวรุงรังกรเรี้ยวเงี้ยวเกี้ยวขรอันตรรายเบียนบรเหลือบยุงบุงหนอนรินรันทอมดี”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉก ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๑๑. “ยามตายใจสรว้อยเศร้า น้ำตาเคล้าเศร้า หทัยามบวชบ่มบุญไปน้ำตาไหลเพราะอัมบุญ”
ข้อความนี้ถ้าจัดวรรคให้ถูกต้องจะได้คำประพันธ์ในข้อใด

- ก. กลอนสุภาพ
- ข. กาพย์ยานี ๑๑
- ค. โคลงสี่สุภาพ
- ง. อินทริวิเชียรฉันท

๑๒. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเรื่องกาพย์ยานี ๑๑

- ก. คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์
- ข. ถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกันนิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอน
- ค. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒
- ง. กาพย์ยานี ๑๑ นิยมแต่งตอนที่เป็นบทเทศนาโวหาร

๑๓. คำสุดท้ายของบทนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์อะไร

- ก. นิยมใช้เสียงตรี หรือ เสียงเอก
- ข. นิยมใช้เสียงสามัญ หรือ เสียงจัตวา
- ค. นิยมใช้เสียงสามัญ หรือ เสียงโท
- ง. นิยมใช้เสียงจัตวา หรือ เสียงเอก

๑๔. จงพิจารณาว่าข้อใดเป็นกาพย์ยานี ๑๑

- ก. ดูก่อนนิกรชน อกุศลกรรม
 ทั้งสิบประการจำ และละเว้นอย่าเห็นดี
- ข. ก่องหน้าอาร์กชะไพร์ลันซ์ ปีกซ้ายกุมภกันต์
 คนธรรพ์เป็นกองปีกขวา
- ค. เสียงหัวเราะเร้าใจให้เรริงริน
 เสียงสะอื้นพาใจให้หม่นหมอง
 ชีวิตนี้มีสุขและทุกข์ครอง
 ใครไม่ต้องร้องไห้ที่ไหนมี
- ง. คำเข้าเฝ้าสี่ขอ เข้าแต่หอล่อกามา
 หาได้ให้ภริยา โลโกพาให้บ้าใจ

๑๕. จงเติมคำสัมผัสให้ถูกต้องและได้ใจความสมบูรณ์

ชมดวงพวง..... ศรีเสาวภาคย์.....

วนิดา..... จะอ่อนพี.....เชย

- ก. มาลี / หลากหลายพรรณ / มาด้วยกัน / ชื่นชม
- ข. ยี่หวา / แพรวพรายพรรณ / มาด้วยกัน / ชื่นชม
- ค. ขจร / แพรวพรั่งพันธุ์ / มิ่งสมร / ชื่นชม
- ง. บุปผา / ต่างชูชัน / มิ่งสมร / ชื่นชม

๑๖. ให้นักเรียนจัดลำดับข้อความต่อไปนี้ใหม่ให้ถูกต้องตามลักษณะข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ และได้ใจความ

- ๑. เพียงคู่จู่คลุมสรร-
- ๒. พลิ้วไฉไลให้เง้อมมือ
- ๓. แสงทองพร่องพริบหาย
- ๔. คำกำจายรายทั่วพลัน

- ก. ๓ , ๔ , ๑ , ๒
- ข. ๓ , ๑ , ๒ , ๔
- ค. ๔ , ๑ , ๓ , ๒
- ง. ๔ , ๑ , ๒ , ๓

๑๗. ให้นักเรียนจัดลำดับข้อความต่อไปนี้ใหม่ให้ถูกต้องตามลักษณะข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ และได้ใจความ

- ๑. เนื่อนกนุ่ระคน
- ๒. ข้าวต้มอมรสเปรี้ยว
- ๓. ปนผักเค็ลารสเข้าที่
- ๔. ดีจริงเขียวเปรี้ยวเค็มปน

- ก. ๓ , ๔ , ๑ , ๒
- ข. ๒ , ๔ , ๓ , ๑
- ค. ๒ , ๔ , ๑ , ๓
- ง. ๓ , ๔ , ๒ , ๑

๑๘. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรก

ลูกไม้ไล่ไถ่แก้ว
สารพัดจัดให้กิน

ล้วน...(๑).. สมใจ(๒)....
เสมอได้...(๓)... ...(๔)... ขวาง

- ก. เลิศแล้ว / จินต์ / ไม่ / ชัด
- ข. เลิศแล้ว / หวัง / ไม่ / กว้าง
- ค. งดงาม / จินต์ / ไม่ / ชัด
- ง. เพลิดเพลิน / ฉับ / จะ / ชัด

๑๙. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรก
และได้ใจความดีที่สุด

แม่มีศีกสงคราม ถึง...(๑)...ในวันใด
จำพราจากทรมวย ไป...(๒)... ศัตรูพาล

- ก. เขตคาม / ล้างผลาญ
- ข. อาราม / ต่อสู้
- ค. พุกาม / ล้างผลาญ
- ง. สยาม / ต่อสู้

๒๐. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรกและได้ใจความดีที่สุด

ปักชืนก็บินร่อน และ...(๑)... ...(๒)... เวหา
วนเวียนเปลี่ยนไปมา ระเร้ง...(๓)... ลำ ..(๔)...ใจ

- ก. ว่อน / ว่าย / ร่า / ราญ
- ข. ร่อน / ว่าย / ร่า / ราญ
- ค. ว่อน / ฝ่า / กล้า / ราน
- ง. ร่อน / ฝ่า / กล้า / ราน

กรอบนำเข้าสู่บทเรียน

สวัสดีค่ะคุณครูนุช
ขอต้อนรับสู่วันเปิดภาคเรียนค่ะ

สวัสดีวันเปิดภาคเรียนจ้าเด็กๆ

สวัสดีครับคุณครูนุช

คุณครูนุชครับผมอยากจะแต่ง
กายปีนี้ ๑๑ เป็น ผมจะใช้
อวยพรวันเกิดให้เพื่อนๆครับ

ใช่ครับผมก็อยากแต่ง
กายปีนี้ ๑๑
ได้เหมือนกันครับ

หนูก็เหมือนกันค่ะ

กรอบที่ ๑

ชั่วโมงนี้คุณครูว่างไหมคะ

ว่างค่ะ นักเรียนจะเรียนชั่วโมงนี้เลยหรือคะ

ค่ะ

ขอบคุณครู

ตกลงจะ แต่ก่อนจะเรียนกายยานี้ ๑๑
ครูอยากให้นักเรียนรู้จักคำประพันธ์ของไทยก่อน
นักเรียนพอจะทราบไหมคะ

ผมทราบครับ แต่ไม่ค่อย
ชัดเจนเท่าไรครับ

ถ้าอย่างนั้นเรามาทำความรู้จัก
กับคำว่าคำประพันธ์เลยนะคะ

ครับ

ค่ะคุณครู

คำประพันธ์ หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบ ตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีข้อกำหนดต่างๆ เพื่อให้เกิดความครึกครื้น และมีความไพเราะแตกต่างไปจากถ้อยคำธรรมดา

คำประพันธ์ แบ่งเป็น ๒ ชนิด คือ **ร้อยแก้ว** และ **ร้อยกรอง**

ร้อยแก้ว หมายถึง ความเรียงที่สละสลวยไพเราะเหมาะเจาะด้วยเสียงและความหมาย

ร้อยกรอง หมายถึง งานเขียนที่มีลักษณะบังคับในการแต่งหรือที่เรียกว่ามีกำหนดคณะ ในการแต่งร้อยกรองของไทยมีหลายแบบ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เป็นต้น โดยที่ร้อยกรอง แต่ละชนิดมีความไพเราะแตกต่างกันออกไป

จากหนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์)

กิจกรรม

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

คำประพันธ์ หมายถึง.....

แบ่งเป็นกี่ชนิด อะไรบ้าง.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๒

เฉลยกรอบที่ ๑

คำประพันธ์ หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบ ตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีข้อกำหนดต่างๆ เพื่อให้เกิดความครึกครื้น และมีความไพเราะแตกต่างไปจากถ้อยคำธรรมดา

คำประพันธ์ แบ่งเป็น ๒ ชนิด คือ **ร้อยแก้ว** และ **ร้อยกรอง**

ร้อยแก้ว หมายถึง ความเรียงที่สละสลวยไพเราะเหมาะเจาะด้วยเสียงและความหมาย

ร้อยกรอง หมายถึง งานเขียนที่มีลักษณะบังคับในการแต่งหรือที่เรียกว่ามีกำหนดคณะ ในการแต่งร้อยกรองของไทยมีหลายแบบ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เป็นต้น โดยที่ ร้อยกรองแต่ละชนิดมีความไพเราะแตกต่างกันออกไป

เออละค่ะ ! นักเรียนรู้จักคำประพันธ์แล้ว และอยากจะแต่ง
กาพย์ยานี ๑๑ ซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่นักเรียนอยากจะเรียนรู้
กันใช่ไหมคะ เรามาเริ่มศึกษากันนะคะ

ได้ครับ

ครับครู

ก่อนที่นักเรียนจะแต่งกายพยานี ๑๑ ได้
นักเรียนต้องรู้จักลักษณะของกายโดยทั่วไปก่อน
นักเรียนรู้จักไหมคะ

พอจะทราบบ้างครับ

นิดหน่อยครับคุณครู

กายมีหลายชนิด แต่ที่นิยมแต่งมี กายยานี ๑๑ กายธำม ๑๖
กายสุรางคนางค์ ๒๘ กายขับไม้

กาพย์ เป็นคำประพันธ์ประเภทหนึ่งของไทย ซึ่งมีกำหนดคณะ พยางค์ และสัมผัส คล้ายกับฉันท แต่ไม่นิยม ครู- ลูกเหมือนกับฉันท

กาพย์ มาจากคำว่า กาวย หรือ กาพย มาจากคำว่า กวี ในภาษาบาลีสันสกฤต แปลว่า ผู้คงแก่เรียน ผู้ประพันธ์กาพย์กลอน แปลตามรูปศัพท์ว่า เหล่ากอแห่งกวี คำว่า กวี รากศัพท์เดิม แปลว่า เสียง ทำให้เกิดเสียง

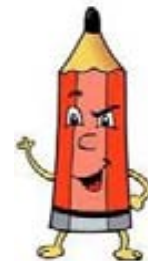
หนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์)

กิจกรรม

กาพย์ที่นิยมแต่ง มี.....ชนิด

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๑๖ -

กรอบที่ ๓

เฉลยกรอบที่ ๒

ภาพที่นิยมแต่งมี ๔ ชนิด

๑. ภาพยานี้ ๑๑
๒. ภาพย่นับ ๑๖
๓. ภาพยู่รำนำน้ง ๒๘
๔. ภาพยู่บ่ม

หมายเหตุ

ศึกษาเพิ่มเติมเรื่องภาพได้ที่เว็บไซต์

<http://www.boon.ac.th/punrisa>

สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ (

CAI) เรื่อง การอ่านบทร้อยกรองและคำควบล้ำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบุญวัฒนา

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

โดย ครูปุนริศา หิรัญชาติ

กรอบที่ ๔

เก่งมากทั้งสองคนเลย ไหนนักเรียนลองท่องจำ
ภาพย์ที่ครูเคยให้ท่องเป็นตัวอย่างซิ

ได้ครับ คุณครูใจดีจริงๆ

คุณครูครับ
ผมขอเขียนได้ไหมครับ

ได้ซิคะ

ภาพยนตร์แนะนำ สิบเอ็ดคำจำอย่าคลาย
วรรคหน้าห้าคำหมาย วรรคหลังหกยกแสดง
ครูลهن้น ไม่สำคัญอย่าระแวง
สัมผัสต้องจัดแจง ให้ถูกต้องตามวิธี

หลักภาษาไทย: กำชัย ทองหล่อ

นักเรียนขีดเส้นโยงสัมผัสซิคะ

คุณครูครับ ผมยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องสัมผัสครับ

ใช่ครับคุณครูช่วยอธิบายหน่อยครับ

อ้าว! ถ้าไม่เข้าใจเรื่องสัมผัส เราจะแต่งคำประพันธ์ ทุกอย่างไม่ได้
เอาล่ะค่ะ ถ้าอย่างนั้นเรามาเรียนเรื่อง สัมผัสกันนะคะ

สัมผัส เป็นคำที่มีเสียงคล้องจองกัน คือ มีเสียงสระเดียวกัน วรรณยุกต์จะเป็นรูปใด
เสียงใดก็ได้ เช่น กา สัมผัสกับ ป้า มา หา ตา เพราะมีเสียงสระ อา เหมือนกัน
คำสัมผัส เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **คำคล้องจอง**

เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

กิจกรรม

ให้ตอบคำถามที่แสนง่ายต่อไปนี้ก่อนนะจะได้ไม่เครียด

มี กิ ยี ดี มีสระ.....เหมือนกัน
จึงเป็นคำ.....หรือคำ.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๕

เฉลยกรอบที่ ๕

มี กิ ยี ตี มีสระอี เหมือนกัน จึงเป็นคำสัมผัส หรือ คำคล้องจอง

ข้าวปั้น เปาเปา ลองทำกิจกรรมข้างล่างซิคะ

กิจกรรม

ให้นำคำจากข้างล่างมาเติมให้ถูกต้อง

๑. หา คล้องจองกับ.....
๒. แม่ คล้องจองกับ.....
๓. เขา คล้องจองกับ.....

คำที่กำหนดให้

เรา รัก เธอ ขา เร็ว สิ่งนี้ แม่ สัก นัก

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๖

เฉลยกรอบที่ ๕

หา คล้องจองกับ ขา
แม่ คล้องจองกับ แม่
เขา คล้องจองกับ เรา

เป็นไงคะทำถูกต้องรีเปล่าเอ่ย? เก่งทั้งสองคนเลยใช่ไหมคะ
ต่อไปเรามาเรียนรู้ เรื่องสัมผัส กันต่อเลยนะ

ได้ครับคุณครู

กรอบที่ ๗

เอาล่ะ ! เรามาเรียนรู้เรื่องสัมผัสกันตอนะคะ

สัมผัสสระ คือพยางค์ที่มีสระเหมือนกัน อาจมีตัวสะกดก็ได้ ไม่มีตัวสะกดก็ได้
ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างสัมผัสสระที่ไม่มีตัวสะกด
กา - ขา โอ - โค ไย - ใจ

เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

กิจกรรม

เฮีย สัมผัสกับ.....
อ้าย สัมผัสกับ.....
เอว สัมผัสกับ.....

เลือกคำตอบจากที่นี้จะ เมีย จำย เลว

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๘

เฉลยกรอบที่ ๗

เฮีย สัมผัสกับ เมีย
อ้าย สัมผัสกับ จำย
เอว สัมผัสกับ เลว

ถูกหมดเลย เก่งมากค่ะ
เรารู้จักสัมผัสสระกันบ้างนะคะ

สัมผัสสระ คือ การจัดคำให้คล้องจองกัน โดยใช้สระตัวเดียวกัน สันยาวเท่ากัน
และถ้ามีตัวสะกด ต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน

ตัวอย่าง เช่น จาก สัมผัสกับ มาก เพราะมีสระ อา เหมือนกัน
และมีตัวสะกดใน แม่กก เหมือนกัน

กิจกรรม

คำว่า หาญ ทำไมสัมผัส ยาน
เพราะมีสระเดียวกัน คือ.....
และมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน คือ.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๒๕ -

กรอบที่ ๙

เฉลยกรอบที่ ๘

คำว่า หาญ สัมผัส ยาน
เพราะมีสระเดียวกัน คือ สระอา
และมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน คือ อยู่ใน แม่กน

เก่งมาก เรามาอ่านต่อนะคะ

ถูกอีกแล้วใช่ไหมคะ

คำสัมผัสที่มีตัวสะกดด้วยมาตรา

แม่ง คือ คำที่มีตัว ง สะกดได้เพียงตัวเดียว เช่น
ลึง สัมผัสกับ อึง
อึง สัมผัสกับ จึง
นาง สัมผัสกับ บาง
ยง สัมผัสกับ ลง

แม่งม คือ คำ หรือ พยางค์ที่มีตัว ม สะกดได้เพียงตัวเดียว เช่น
จาม สัมผัสกับ ชาม

แม่เกย คือ คำ หรือ พยางค์ที่มีตัว ย สะกดได้เพียงตัวเดียว เช่น
หาย สัมผัสกับ กาย

แม่เกว คือ คำ หรือ พยางค์ที่มีตัว ว สะกดได้เพียงตัวเดียว เช่น
หาว สัมผัสกับ ยาว

เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

กิจกรรม เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้ว ลองหาต่อซิว่าคำที่ครูให้คำใดบ้างที่สัมผัสกัน

ยาม ห่ม นาม
ลอย เสียม นม
คล้อย เนียม จิ้ง
ดิ่ง หาว ลาว

ตอบ

.....
.....
.....
.....

- ๒๓ -

กรอบที่ ๑๐

เฉลยกรอบที่ ๙

ยาม สัมผัสกับ	นาม
ห่ม สัมผัสกับ	นม
ลอย สัมผัสกับ	คล้อย
เสียม สัมผัสกับ	เนียม
จิง สัมผัสกับ	ดิง
หาว สัมผัสกับ	ลาว

คุณครูครับ ผมถูกหมด
เลยครับ

โอ้โฮ ! เก่งจังเลยลูกศิษย์ครู
ถ้าจั้น มาเรียนกันต่อเลยนะคะ

ต่อไปเป็นคำสัมผัสสระที่มีตัวสะกดในมาตราแม่กก แม่กต แม่กบ และ แม่กน

แม่กก มี “ก” และพยัญชนะที่ออกเสียงเช่นเดียวกับ ก คือ ข ค ฃ

แม่กต มี “ต” และพยัญชนะที่ออกเสียงเช่นเดียวกับ ต คือ จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ต ศ ษ ส

แม่กบ มี “บ” และพยัญชนะที่ออกเสียงเช่นเดียวกับ บ คือ ป ผ ฝ พ ฟ ภ

แม่กน มี “น” และพยัญชนะที่ออกเสียงเช่นเดียวกับ น คือ ณ ฌ ร ล

ตัวอย่าง คำสัมผัส

เลข สัมผัสกับ เอก

ราษฎร สัมผัสกับ ยาน

ศาสตร์ สัมผัสกับ อาจ

ดาบ สัมผัสกับ สักกับ ลาก

เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

กิจกรรม

ต่อไปนี้ข้อใดบ้างที่มีคำสัมผัสสระ

๑. โลก - นีราศ
๒. ปราย - ปราณ
๓. ดวงจันทร์ - จันทรรจ
๔. เคลิ้ม - เทิ้ม
๕. เปี่ยม - เคี่ยม

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๒๕ -

กรอบที่ ๑๑

เฉลยกรอบที่ ๑๐

ข้อ ๓ คือ ดวงจันทร์ กับ จานรรจ์
ข้อ ๔ คือ เคลิ้ม กับ เติม
ข้อ ๕ คือ เปี่ยม กับ เคี่ยม

ตอบถูกอีกแล้วใช่ไหมคะ ถ้างั้นมาฝึกกิจกรรมเรื่องสัมผัสสระกันต่อเพื่อ
ความแม่นยำนะคะ

กิจกรรม

คำใดที่สัมผัสกัน

๑. นกน้อย	น้องอ
๒. อุทร	ยายอ้อย
๓. ลูกหว่า	กรุ้มกริม
๔. ซ่าหริ่ม	ละมุน
๕. โขกุน ใบหน้า	

ตอบ.....
ตอบ.....
ตอบ.....
ตอบ.....
ตอบ.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๑๒

เฉลยกรอบที่ ๑๑

นกน้อย	สัมผัสกับ	ยายอ้อย
อุทร	สัมผัสกับ	น้องอร
ลูกหว่า	สัมผัสกับ	ใบหน้า
ซ่าหริ่ม	สัมผัสกับ	กรุ้มกรุ้ม
ไซgun	สัมผัสกับ	ละมุน

ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียงกลุ่มคำให้สัมผัสกัน

* ครูมีกลุ่มคำที่คละกันอยู่ ให้จัดเรียงใหม่ให้สัมผัสกัน

๑. เด็กไทยวันนี้ ต้องเร่ก้าวไป ต้องช่วยตัวเอง ต้องดีต้องเก่ง
๒. เรารักเมืองไทย ซื่อสัตย์อดทน ฝึกฝนวินัย ร่วมใจทำดี

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๑๓

เฉลยกรอบที่ ๑๒

๑. กลุ่มคำที่เรียงกัน คือ เด็กไทยวันนี้ ต้องดีต้องเก่ง ต้องช่วยตัวเอง ต้องเร่ร่อนไป
๒. ชื่อสัตย์อดทน ฝึกฝนวินัย เรารักเมืองไทย ร่วมใจทำดี

ไชโย ! ผมเก่งไหมครับคุณครู

เก่งมากค่ะ

นักเรียนน่าจะเข้าใจขึ้นแล้วนะคะ

สรุป

คำสัมผัสสระคือ การจัดคำให้คล้องจองกัน โดยใช้สระตัวเดียวกัน สันยาวเท่ากัน และถ้ามีตัวสะกดต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน

หนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์

)

กรอบนี้ไม่มีกิจกรรมค่ะ

- ๓๒ -

กรอบที่ ๑๔

สัมผัสอักษร หรือ สัมผัสพยัญชนะ คือ คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นคล้องจองกัน จะมีสระ ตัวสะกด หรือไม่ได้

สัมผัสอักษร มีลักษณะดังนี้

- คำที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียวกัน เช่น
แล ลูก ลิง โลด โล่ ลม เล่น
เชื้อ เชิญ ขม ขึ้น ช่วย เชียว ชิด
- คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน เช่น
ฮ้อง - คู
ญวน - ย่า
ฎี - ดู - บัณฑิต
ท้อง - ธม - ทล - เฒ่า
ณิ - น้า
พาน - ภู
เสื่อ - ศึก - ษี
- คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงสูงคู่เสียงต่ำ เช่น
ข - ค ขม → ขวด - คู่ - ฮ่อง
ฉ - ช ฉม → น้ำ - ชื่น - เญอ
ฐ ถ - ท ฐ ทม → ฐาน - ถิ่น - ทาง - ชาติ - ทล - เฒ่า
ผ - พ ผา → ผู้ - พาน - ภาพ
ฝ - ฟ → แฝง - ฟ้า
ศ ษ ส - ซ → เศษ - ษา - สอง - ซ้าย
ห - ฮ → โห้ - ฮา

เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

กิจกรรม พบกันในรอบต่อไป

สรุปก่อนจาก สัมผัสอักษร หรือ สัมผัสพยัญชนะ พิจารณาเฉพาะพยัญชนะต้นเท่านั้น
ไม่ต้องสนใจ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดนะจ๊ะ

- ๓๓ -

กรอบที่ ๑๕

กิจกรรม

ให้รวมคำสัมผัสอักษรที่เป็นประเภทเดียวกัน มี ๔ กลุ่มเสียงนะจ๊ะ ดูให้ดี ๆ
ถาง เพาะ ขัน ฝี ฆ่า ภู ฝาก คาบ ผา ฟัง ท้น พู ธง

ตอบ

- กลุ่มที่ ๑.....
- กลุ่มที่ ๒.....
- กลุ่มที่ ๓.....
- กลุ่มที่ ๔.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๓๔ -

กรอบที่ ๑๖

เฉลยกรอบที่ ๑๕

กลุ่มที่ ๑	ผา	เพาะ	ภู
กลุ่มที่ ๒	ชัน	คาบ	ฆ่า
กลุ่มที่ ๓	ถาง	ทัน	ธง
กลุ่มที่ ๔	ผี	ฝาก	ฝัง

ถ้าตอบถูก แสดงว่าเข้าใจเรื่องสัมผัสอักษรแล้ว
หากยังไม่เข้าใจกลับไปศึกษากรอบที่ ๑๔-๑๕ ใหม่

สำหรับข้าวปั้น กับเปาเปาเข้าใจเรื่อง
สัมผัสอักษรแล้วหยุดพักผ่อนก่อนนะคะ

ครับ คุณครู

ขอบคุณครับ คุณครูหนูช

กรอบที่ ๑๗

พักหายเหนื่อยแล้วมาศึกษากันต่อเลยนะคะ
ข้าวปั้น เปาเปา จะได้แต่งกายพยานี ๑๑ เป็นเสียที่
เรื่องสัมผัสอักษรยังไม่จบนะจ๊ะ ครูมีข้อสังเกตให้ดังนี้

ดีจังเลยครับ
มีข้อสังเกตเพิ่มให้ด้วย

คำที่เป็นอักษรควบแท้จะสัมผัสกันได้กับอักษรควบแท้เท่านั้นสัมผัสกับอักษรตัวเดียวไม่ได้

อักษรควบแท้	สัมผัสได้	สัมผัสไม่ได้
ขลาด	ขลา ขลุ่ย ขลั่ง	ขาด เขา ขาย
คราม	ครวญ เครง ครัว	คาบ คอม เคื่อง
ปลา	ปลุก ปล่อย ปลิว	ปู ปอง เป็บ
กวาง	กวาด แกว่ง ไกว	ก้าง กอด เก็บ

คำที่เป็นอักษรนำสัมผัสกับตัวมันเองก็ได้และสัมผัสกับอักษรต่ำที่มันนำได้ด้วย เช่น

อักษรนำ	สัมผัสตัวเอง(ได้)	สัมผัสตัวอักษร(ไม่ได้)
หน้า	หน้อย หนึ่ แหนง	น่า น้อย แน่
หวาน	แหวน หวึ่ ห้วน	วาด แว่ว วอน
อย่า	อยู่ อย่าง อยาก	ย้าย ยอน แยก

คำที่เป็นอักษรควบไม่แท้ นอกจากมีสัมผัสกับตัวมันเองแล้วยังสัมผัสกับอักษรตัวเดียว เช่น

ควบไม่แท้	เสียง	อักษรตัวเดียว
จริง	จ	จั้ง จ้อย จอน แจว
ศรี เสริม เสร้า สร้าง	ส	ศึก สวย ส้อม ศอก
ทรวด	ช	ช่อม แชว ชอย ชอก

เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

- ๓๓ -

กรอบที่ ๑๘

ครูจะยกตัวอย่างจากคำประพันธ์ที่หลากหลายให้สังเกตคำสัมผัสภายในวรรคต่อไปแล้ว
บอกว่าเป็นสัมผัสอะไร

พระเกียรติรุ่งเรืองเฟื่อง เชา
ถ้วนทั่วทุกทิศา นอบน้อม
พระนามไทเอกา ทศรถ
กษัตริย์มาขึ้นพร้อม บ่เว้นสักคน

หนังสือคำประพันธ์ไทย(ฉันทลักษณ์)

พระจันทร์จรัสสว่างกลางโพยม ไม่เทียบโฉมนางงามเจ้าพราหมณ์เอย
แม่นได้แก้วแล้วจะคอยประคองเคย ถนอมเชยชมโฉมประโลมลาญ
เจ้าพราหมณ์ฟังวังเวงวะแว่วเสียง สำเนียงเพียงการเวกกังวานหวาน
หวาดประหวัดสตรีฤดีตาล ให้ซาบซ่านเสียวสดับจนหลับไป

พระอภัยมณี : สุนทรภู่

กิจกรรม

คำที่โยงเส้นสัมผัสภายในวรรคเป็นสัมผัส.....

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๑๙

เฉลยกรอบที่ ๑๘

คำที่โยงสัมผัสภายในวรรค เป็น สัมผัสอักษร

กิจกรรม

ให้นักเรียนพิจารณากลอนดอกสร้อยแล้วบอกว่าคำใดเป็น สัมผัสอักษรในวรรค

ความเอ๋ยความสงบ ใครค้นพบว่ามิอยู่ที่ไหน
ถึงต้นต้นคั่นคว่ำเที่ยวหาไป ก็จะไม่พานพบสบใจปอง
หากใจยังพันพัวกลัวกิเลส ไม่เห็นเหตุที่กมลต้องหม่นหมอง
ต่อเมื่อได้รู้เท่าเฝ้าไตรตรง จนนจิตผ่องจึงสงบสุขสบาย

หนังสือคำประพันธ์ไทย(ฉันทลักษณ์)

ตอบ

.....

.....

.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๓๕ -

กรอบที่ ๒๐

เฉลยกรอบที่ ๑๙

ดั้น	ดั้น
พาน	พบ
พัน	พั่ว
หม่น	หมอง
ไต่ร่	ตรง
จน	จิต
สบ	สุข

โอ้โฮ ! ลูกศิษย์ครูเก่งจัง
ตอบถูกหมดเลย

ดีใจจังครับ คุณครู

กิจกรรม

จากโคลงสี่สุภาพนี้ บาทใดบ้างที่ไม่มีสัมผัสอักษร

เดชะพระบารมีล้น อนันต์
จักนั้บด้วยกับกลบี่ ฤไต้
สมภารพูนแต่บรรพ์ นาเนก
ยืงบำเพ็ญเพิ่มไว้ กราบเกล้าโมทนา

หนังสือคำประพันธ์ไทย(ฉันทลักษณ์)

ตอบ.....

กรอบที่ ๒๑

เฉลยกรอบที่ ๒๐

บาทที่ ๑ ไม่มีสัมผัสอักษร
เดชะพระบารมีล้น อนันต์

ทำกิจกรรมต่อเนื่องจากภาพยานี้ ๑๑
คำใดบ้างที่เป็นสัมผัสอักษร

ได้เลยครับ คุณครู

วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ามา

ของเก่า

เรื่องรองดูทองทาบ ะวับวาบซาบตาลาน
มีอมมนุษย์สุดบันดาล ต้องเทพฤทธิ์ประดิษฐ์สรรค์

ท่องน้ายามสายัณห์ : เสนีย์ วิลาวรรณ

เออล่ะค่ะ นักเรียนคงจะเข้าใจเรื่องสัมผัสอักษรแล้วนะคะ
เรามาสรุปรกันว่าคำสัมผัสอักษร คือคำที่มีเสียงพยัญชนะต้น
คล้องจองกัน จะมีสระ ตัวสะกด หรือไม่ก็ได้

ผมเริ่มเข้าใจแล้วครับคุณครู

ใช่ครับคุณครู

กรอบที่ ๒๒

เฉลยกรอบที่ ๒๑

จึ่ง - จะ
เรื่อง - รong
ทอง - ทาบ
วะ - วบ - วาบ

คำสัมผัสอักษร คือ คำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน หรือเสียงเดียวกัน สระและตัวสะกดต่างกันก็ได้

กิจกรรม

สัมผัสอักษร เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๔๔ -

กรอบที่ ๒๓

เฉลยกรอบที่ ๒๒

สัมผัสอักษรเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสัมผัสพยัญชนะ

สรุป

ตอนที่ ๑ เราเรียนเรื่อง คำสัมผัส

- สัมผัสสระ
- สัมผัสอักษร หรือ สัมผัสพยัญชนะ

หนู ๆ จำ ถ้าไม่เข้าใจก็กลับไปทบทวนใหม่ได้นะ หากเข้าใจแล้วเรามาศึกษาต่อ
เลยจ้ะ แต่เรายังมีสัมผัสอีก ๒ ประเภท ที่ควรศึกษา คือ สัมผัสนอก และ
สัมผัสใน

สัมผัสนอก คือ สัมผัสระหว่างคำ ๒ คำ ที่อยู่ระหว่างวรรคต่อวรรค หรือบาทต่อบาท หรือระหว่างบท
ต่อบท สัมผัสนอกถือว่าเป็นสัมผัสบังคับจะใช้เฉพาะสัมผัสสระเท่านั้น

ข้าวปั้น และเปาเปาคะ ครูจะให้ศึกษาตัวอย่าง
จากกลอนแปดก่อนนะเพราะมันจะดูง่ายและจะได้เป็นพื้นฐาน
ในการแต่งคำประพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้ด้วย

ครับ คุณครู

- ๔๖ -

กรอบที่ ๒๔

เรามารู้จักสัมผัสผืนนอกกันนะครูจะให้ตัวอย่างที่หลากหลายเพื่อนักเรียนจะได้ดูหลายๆ แบบ

ตัวอย่างจาก กลอนแปด

บัดเดี๋ยวดังห่าแห่งวังเวงแว่ว สะดุ้งแล้วเหลียวแลชะเง้อหา
เห็นโยคีชี้รุ่งพุ่งออกมา ประคองพาขึ้นไปจนบนบรรพต
แล้วสอนว่าอย่าไวใจมนุษย์ มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน

พระอภัยมณี : สุนทรภู่

ตัวอย่างจาก กาพย์ยานี ๑๑

เรื่อยเรื่อยมารอนรอน ทิพากระจะตกต่ำ
สนธยาจะใกล้ค่ำ คำนึงหน้าเจ้าตราตรู
เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง นกบินเฉียงไปทั้งหมู่
ตัวเดียวมาพลัดคู่ เหมือนพ็อยู่ผู้เดียวตาย

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

กิจกรรม

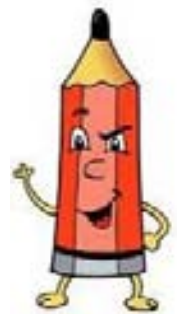
จงพิจารณาว่ากาพย์ ยานี ๑๑ ต่อไปนี้มีคำใดเป็นสัมผัสนอก

ลมเย็นมาเรื่อยเรื่อย หวีหวีเหวี่ยงเหวี่ยงสั่นไป
รวยรินขึ้นสดใส ลืมเลือนทุกข์สุขหฤหรรษ์
แสงทองพร่องพริบหาย คำกำจายรายทั่วพลัน
เพียงครู่จู่คลุมสรรพ พลังไว้ในเงื้อมมือ

ท่องน้ายามสายัณห์ : เสนีย์ วิลาวรรณ

ตอบ

.....
.....
.....
.....
.....

- ๔๘ -

กรอบที่ ๒๕

เฉลยกรอบที่ ๒๕

เรื่อย	-	เฉื่อย
ไป	-	ใส
หรรษ์	-	พลัน
หาย	-	จาย
พลัน	-	สรร

ตอบถูกไขไหมคะ เก่งมากจะ
ที่นี้เรารู้จักสัมผัสในกันนะคะ

สัมผัสในหรือครับ

สัมผัสใน คือ คำที่คล้องจองกันภายในวรรค เป็นสัมผัสไม่บังคับ แต่ถ้ามี ทำให้คำประพันธ์นั้น
ไพเราะขึ้น จะใช้เป็นสัมผัสคู่เรียงไว้ติดต่อกัน หรือ เป็นสัมผัสสลับ คือ มีคำอื่นคั่น
ระหว่างคำที่สัมผัสก็ได้ สัมผัสในจะเป็นสัมผัสสระ หรือ สัมผัสอักษรก็ได้

ตัวอย่าง ภาพยานี ๑๑

วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำเนาอันโสกา
ความเพียรเป็นโยธา แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ

ของเก่า

ตอนที่ ๑ จบแล้วนะคะ

สรุปได้ว่า สัมผัส มีดังนี้

- สัมผัสสระ
- สัมผัสอักษร หรือ สัมผัสพยัญชนะ
- สัมผัสนอก
- สัมผัสใน

ต่อไป จะเป็นเรื่องของ **ฉันทลักษณ์**
แต่เราลองทดสอบดูก่อนนะคะ

ได้ครับคุณครู เราไปทดสอบเรื่อง
ฉันทลักษณ์กันเถอะ

ได้เลยครับ

แบบทดสอบ ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ลงใน □
ที่ตรงกับข้อ ก, ข, ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบที่แจกให้

๑. ข้อใดกล่าวถึงคำว่าสัมผัสได้ถูกต้อง

- ก. คำที่ทำให้เสียงในวรรคไพเราะ
- ข. คำที่ถูกบังคับให้ใช้ในการแต่งคำประพันธ์
- ค. เป็นการกำหนดคำให้มีเสียงไพเราะเหมือนกัน
- ง. การกำหนดคำให้มีเสียงคล้องจองกันอาจจะเป็นทั้งเสียงสระ และเสียงพยัญชนะ

๒. คำสัมผัสมีกี่ชนิด

- ก. ๒ ชนิด
- ข. ๓ ชนิด
- ค. ๔ ชนิด
- ง. ๕ ชนิด

๓. คำสัมผัสชนิดใดเป็นสัมผัสบังคับของคำประพันธ์

- ก. สัมผัสนอก - สัมผัสสระ
- ข. สัมผัสใน - สัมผัสอักษร
- ค. สัมผัสอักษร - สัมผัสนอก
- ง. สัมผัสสระ - สัมผัสใน

๔. ข้อใดคือสัมผัสบังคับของกาพย์ยานี ๑๑

- ก. สัมผัสนอก - สัมผัสสระ
- ข. สัมผัสใน - สัมผัสอักษร
- ค. สัมผัสอักษร - สัมผัสนอก
- ง. สัมผัสสระ - สัมผัสใน

๕. ข้อใดมีสัมผัสอักษรมากที่สุด

- ก. ปลาสร้อยลอยล่องชล ว่ายเวียนวนปนกันไป
- ข. เพียนทองงามดั่งทอง ไม่เหมือนน้องห่มตาดพราย
- ค. แก้มข้าใครต้อง อันแกมน้องข้าเพราะชม
- ง. คางเบือนเบือนหน้ามา ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย

๖. ข้อใดคือลักษณะของกาพย์ยานี ๑๑

ก. เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก	จะได้ยากโหยหิวเพราะชีวหา
ข. ถึงโรงเหล้าเตากลั่นควันโขมง	มีคันทองผูกสายไว้ปลายเสา
ค. พระชนนนวนลอน	เข้ญใจไม้ขอน
ง. จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำเภาอันโสภ	

๗. ข้อใดมีสัมผัสสระมากที่สุด

- ก. ถ้าเขาขวางว่างเว้งชะวากว้าง
ข. เขาเรียกทุ่งนาสงขลาพนาสันต์
ค. เป็นป่ารอนขอบเงินเนินอรัญ
ง. นกเขาขันคูเรียกกันเพรียกไพร

๘. ข้อใดไม่มีสัมผัสสระ

- ก. เริ่มผูกสายลวดเลิศประเสริฐก่อน
ข. อรชรก้านกิ่งยั้งประสงค์
ค. สลับสีเพียบเพ็ญเบญจรงค์
ง. จัดประจงเป็นภาพพิไลตา

๙. ข้อใดไม่มีสัมผัสใน

- ก. แม้ไม่ได้เป็นดอกกุหลาบหอม
ข. กีย่อมเป็นเพียงลดาขาว
ค. แม้ไม่ได้เป็นจันทร์สกา
ง. จงเป็นดาวดวงแจ่มแอร่มตา

๑๐. พิจารณาจากกาพย์ยานี ๑๑ แล้วตอบคำถาม

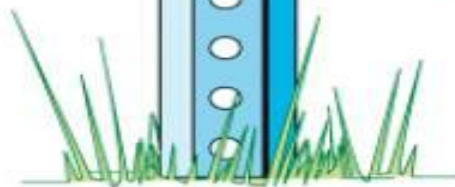
“ แมลงภู่คู่เคียงว้าย เห็นคล้ายคลายน่าเขยชม
คิดความยามเมื่อสม สนิทเกล้าเจ้าเอวบาง”

- ก. สัมผัสอักษรที่เป็นสัมผัสในได้แก่ คู่ - เคียง เขย - ชม คิด - ความ สม - สนิท
ข. สัมผัสสระที่เป็นสัมผัสใน ได้แก่ ภู - คู่
ค. สัมผัสนอกที่เป็นสัมผัสภายในบท ได้แก่ ชม - สม - สนิท
ง. สัมผัสนอกที่เป็นสัมผัสสระระหว่างบทได้แก่ ว้าย - คล้าย ชม - สม

ตอนที่ ๒

ฉันทลักษณ์แสนง่าย

กรอบนำเข้าสู่บทเรียน

ตอนที่ ๒

เป็นยังไงบ้างจ๊ะ เราได้ศึกษาการแต่งคำประพันธ์เกี่ยวกับเรื่องคำสัมผัสไปแล้ว
ในตอนที่ ๒ ถ้านักเรียนอยากจะเรียนรู้เรื่องกาพย์ยานี ๑๑ ต้องรู้จักข้อบังคับ
และฉันทลักษณ์ที่ใช้ในการแต่งก่อนนะจ๊ะ

ลองอ่านตัวอย่างกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้ละคะ

พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามงอน
นาวาแน่นเป็นขนิด ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
เรือเร็วทิวธงสลอน สาคกลั่นครั่นครื้นฟอง

กาพย์เห่เรือ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ไพเราะครับคุณครูหนู

เป็นไงคะ ไพเราะไหมคะ

กรอบที่ ๑

ข้าวปั้น และ เปาเปา ครูได้เลือกภาพยานี ๑๑
ที่ไพเราะที่สุดมาให้อ่าน ชอบไหมคะ

ชอบมาก ๆ เลยครับคุณครู

ภาพยมีหลายชนิด แต่ที่นิยมแต่งมีภาพยานี ๑๑ ภาพยฉบัง ๑๖ ภาพยสุรางคนางค์ ๒๘ ภาพยขับไม้ และมีภาพยที่นิยมแต่งร่วมกับโคลง มีอยู่ ๓ ชนิด คือ ภาพยเห่เรือ ภาพยห่อโคลง ภาพยขับไม้

ภาพย เป็นคำประพันธ์ประเภทหนึ่งของไทย ซึ่งมีกำหนดคณะ พยางค์ และสัมผัส คล้ายกับฉันท แต่ไม่นิยม ครุ- ลหุ เหมือนกับฉันท

ภาพย มาจากคำว่า กาวย หรือ ภาพย มาจากคำว่า กวี ในภาษาบาลีสันสกฤต แปลว่าผู้คงแก่เรียน ผู้ประพันธ์ภาพยกลอน แปลตามรูปศัพท์ว่า เหล่ากอแห่งกวี คำว่า กวี รากศัพท์เดิมแปลว่า เสียง ทำให้เกิดเสียงร้องระงม คราง ร้องเหมือนเสียงนก หรือเสียงแมลงผึ้ง

ภาพย์ ตามความหมายเดิมมีความหมายกว้างกว่าที่เข้าใจในภาษาไทย คือหมายถึง บรรดาบทกวี นิพนธ์ที่กวีได้ร้อยกรองขึ้นไม่ว่าจะเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน หรือ ร่าย นับว่าเป็น ภาพย์ทั้งสิ้น แต่ไทยเรานำมาใช้ในความหมายแคบ คือหมายถึง คำประพันธ์ชนิดหนึ่งของกวีเท่านั้น

ภาพย์ที่นิยมแต่งมี ๔ ชนิด คือ

ภาพย์ยานี ๑๑

ภาพย์ฉับ ๑๖

ภาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

ภาพย์ขับไม้

และมีคำประพันธ์ที่ใช้ภาพย์แต่งร่วมกับโคลงอยู่ ๓ ชนิด คือ

ภาพย์ห่อโคลง

ภาพย์เห่เรือ

ภาพย์ขับไม้ห่อโคลง

หนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์)

ตัวอย่าง

ภาพย์ยานี ๑๑

ภาพย์ยานีลำนํ้า

สิบเอ็ดคำจำอย่าคลาย

วรรคหน้าห้าคำหมาย วรรคหลังหกยกแสดง

ครูลุ่หนั้น ไม่สำคัญอย่าระแวง

สัมผัสต้องจัดแจจ

ให้ถูกต้องตามวิธี

หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ

กาพย์ฉบง ๑๖

ฉบงสิบหกคำควร
พึงเลือกให้เพราะเหมือนกัน
วรรคหน้าวรรคหลังร่าพัน
ใส่วรรคละหกคำเทอญ

ถ้อยคำสำนวน

วรรคหนึ่งพึงสรรค์

หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

สุรางคนางค์
เจ็ดวรรคจัดวาง ให้เห็นวิธี
สัมผัสมีหลัก คำวรรคละสี่
ยี่สิบแปดมี ครบบทจดจำ

การประพันธ์ : ฐะปะนีย์ นาครทรรพ

กาพย์ขับไม้

ฉวฟลออย่าคะนึ่ง ปั่นป่วนหวนถึง บิดามารดา

วกพ้อง

เผือกเพียบพื่อน้อง เผ่าพงษ์วงษา

นานา

ตกมันขึ้นตา อย่าเอื้ออาวรณ์

กรมหมื่นศรีสุนทร

กาพย์ห่อโคลง

รอนรอนสุริยไ้อ์ อัสดง

เรื้อยเรื้อยลับเมรุลง คำแล้ว

รอนรอนจิตจำนง

เรื้อยเรื้อยเรียมคอยแก้ว คลับคล้ายเรียมเหลียว

นุชพี เพียงแม่

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ภาพยยานี้ ๑๑

เรื่อยเรื่อยมารอนรอน ทิพากรจะตกต่ำ

ใกล้คำ คำนึงหน้าเจ้าตราตรู

เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง นกบินเฉียงไปทั้งหมู่

ตัวเดียวมาพลัดคู่ เหมือนพ็อยู่ผู้เดียวดาย

ภาพยเหเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

ภาพยเหเรือ

โคลงสี่สุภาพ

ปางเสด็จประเวศด้าว ชลาลัย

ทรงรัตนพิमानชัย กิ่งแก้ว

พรั่งพร้อมพวงพลไกร แหนแห่

เรือกระบวนต้นแพรว เพริศพรั่งพายทอง

ภาพยเหเรือ

: เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

ภาพยยานี้ ๑๑

โดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย

ร้วพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามนอน

มเป็นชนิด ล้วนรูปสัตว์แสนยาก

งสลอน สาครณ์ครั้นครั้นฟอง

ภาพยเหเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

ภาพยขับไม้ห่อโคลง

ภาพยขับไม้

จักแสดงพระเดช องค์ไทนฤเบศร ปันเกล้ากรุงศรี

ผ่านเทพอยุธยา เรื่องพระเดชา ท้าวทองธรณี

อันตรายไพร่ บอจรวี ด้วยพระสมภาร

โคลง

พระเกียรติรุ่งฟุ้งเฟื่อง เดชา

ถ้วนทั่วทุกทิศา นอบน้อม

พระนามไทเอกรา ทศรถ

กษัตริย์มาขึ้นพร้อม บ่เว้นสักคน

หนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์)

มีภาพที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ อีก ๓ ชนิด คือ

๑. ภาพธัญชยางค์
๒. ภาพดอกแคร่วง
๓. ภาพนางกราย

ภาพธัญชยางค์

ฝ่ายทัพเรือพม่า เลียบฝั่งเข้ามา
ยึดเมืองตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่งตามทาง
แล้วข้ามสู่เกาะ มุ่งเหมาะเมืองกลาง
เคราะห์ดีมีนาง พี่น้องนารี

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)

ภาพดอกแคร่วง

ภาพยักแก้วมกล
จะห่างร้างหน แรมไกล
ตอนนี้เมื่อไร
แม่จะชื่นใจ เขยชม

ศิวกานต์ ปทุมสูติ

ภาพนางกราย

รูปแบบนางกราย กำหนดบททนาย ไว้เป็นลำนนำ
บควรจำ โบราณทำไว้เป็นทาง
เรรค สามแรกประจักษ์ อย่าง
บบวาง อย่างคณะของยานี
ก็พอนิยม ชื่นชมวิธี
กุลบุตรไทยกวี วางแต่งเขียนเรียนนางกราย

สุรางคนางค์

สมุดไทยเรื่องทอยสังข์ หนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์)

- ๕๕ -

กรอบที่ ๒

กาพย์ยานีลำน้า สิบเอ็ดคำจำอย่าคลาย
วรรคหน้าห้าคำหมาย วรรคหลังหกยกแสดง
ครูลงนั้น ไม่สำคัญอย่าระแวง
สัมผัสต้องจัดแจง ให้ถูกต้องตามวิธี

ได้ดูและอ่านแล้วหากจะเขียนให้เป็นและไพเราะ หนูต้องรู้ กฎข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑

กฎ : ๑. บทหนึ่งมี ๒ บาท บาทหนึ่งมี ๒ วรรค วรรคแรกมี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ
รวมเป็น ๑๑ คำ

๒. สัมผัสมีดังนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ (เลื่อนมาคำที่ ๑ หรือ ๒ ก็ได้)

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ ถ้าจะแต่งบทต่อไป

จะต้องให้คำสุดท้ายของบทต้น สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ของบทต่อไป

ซึ่งถือเป็นสัมผัสระหว่างบท ในการแต่งกาพย์ยานี ๑๑ นั้น ถ้าจะให้คำสุดท้ายของ

วรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ของวรรคที่ ๔ ด้วย ก็จะเป็นการเพิ่มความ
ไพเราะยิ่งขึ้นซึ่งในปัจจุบันนิยมให้สัมผัสกันด้วย

๓. ถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกันนิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอนจึงจะไพเราะ
๔. คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์ และนิยมใช้เสียงสามัญ หรือเสียงจัตวา
๕. กาพย์ยานี ๑๑ นั้นอาจเรียกว่า กาพย์ยานีลำนาริ หรือ กาพย์ ๑๑ ก็ได้ เหตุที่เรียกกาพย์ยานีนั้นเข้าใจว่าเป็นกาพย์ที่แปลงมาจากฉันทบาลีใน “รัตนสูตร” ซึ่งขึ้นต้นด้วยคำว่า “ยานี” ซึ่งเรียกชื่อตามบทสวดนั้น
๖. กาพย์ยานีมักนิยมแต่งเป็นบทสวด บทเห่เรือ บทพากย์โขน และบทสรภัญญะที่ใช้ในบทละคร และมักนิยมแต่งเกี่ยวกับตอนที่เป็นบทพรรณนาโวหาร หรือตอนที่ชมสิ่งต่างๆ หรือตอนที่ไศกเศร้ายำราญ

ลักษณะไพเราะ

- ก. คำสุดท้ายบาทเอกควรมีเสียงจัตวา หรือสามัญ และไม่มีรูปวรรณยุกต์
- ข. คำสุดท้ายบทควรเป็นคำเป็น เสียงสามัญ หรือจัตวา และไม่มีรูปวรรณยุกต์
- ค. เพิ่มสัมผัสสระตรงคำท้ายวรรคหน้ากับคำที่ ๓ หรือ ๑ หรือ ๒ วรรคหลังของบาทโท
- ง. เพิ่มสัมผัสในทั้งสัมผัสสระ และสัมผัสอักษรในแต่ละวรรค

หนังสือคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์)

กิจกรรม

๑. วรรคแรกของกาพย์ยานี ๑๑ มี.....คำ วรรคหลังมี.....คำ
๒. คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำ.....หรือคำ.....
๓. นิยมใช้เสียง.....หรือ.....

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๖๑ -

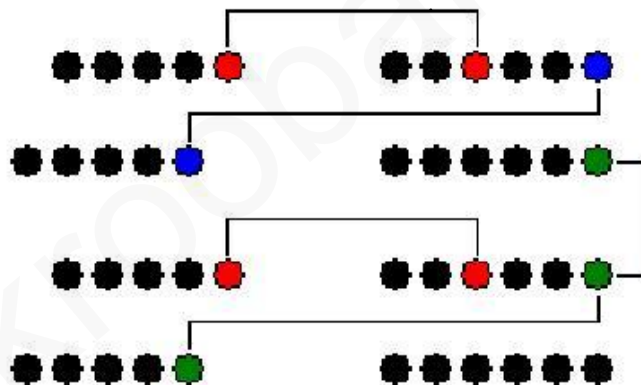
กรอบที่ ๓

เฉลยกรอบที่ ๒

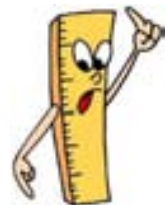
๑. วรรคแรกของกาพย์ยานี มี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ
๒. คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำ ตาย หรือ คำที่มีรูปวรรณยุกต์
๓. นิยมใช้เสียงสามัญ หรือ เสียงจัตวา

การที่จะแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ได้เพราะต้องมีความชัดเจนเรื่องแผนผังบังคับก่อน

กิจกรรม

กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บท มีวรรค มี.....บาท
วรรคหน้า..... คำ วรรคหลัง.....คำ

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๖๒ -

กรอบที่ ๔

เฉลยกรอบที่ ๓

กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บท มี ๔ วรรค มี ๒ บาท
วรรคหน้า ๕ คำ วรรคหลัง ๖ คำ

ถูกหมดใช้ไหมคะ เก่งมากค่ะ

ดีใจจังถูกหมดเลย ผมทำกิจกรรมต่อนะคะ

กิจกรรม จงพิจารณาว่ากาพย์ยานี ๑๑ ในกรอบนี้มีกี่บท

พ่อหลวงของชาวไทย คือจอมไ้ของแผ่นดิน
จ้เคยสิ้น แม่ในถิ่นที่กันดาร
กว้างกว่ากว้าง ยิ่งนภาศัคคินันต์
ทั้งพิชัญญหาร พระราชนาแกปวงชน
จ้านเกษตร ในแนวเขตทุกแห่งหน
บรรเทาด้วยอดทน ไม่กังวลพระวรกาย

ร้อยกรองเยาวชนไทยร่วมใจเฉลิมพระเกียรติ

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๖๓ -

กรอบที่ ๕

เฉลยกรอบที่ ๕

๓ บท

ตอบถูกครับคุณครู

ถูกอยู่แล้วครับ

ตอบถูกไหมคะ

อ่านกาพย์ต่อไปนี้แล้วทำกิจกรรม

ปลากรายว่ายเคียงคู่ เคล้ากันอยู่ดูงามดี

แต่บางห่างเหินพี่ เห็นปลาเคล้าเศร้าใจจร

หวกว้าย หางไก่อคล้ายไม่มีหงอน

.อวอร์ ผมประบ่าอำเอี่ยมไร

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ให้นักเรียนจับคู่สัมผัสนอก

บทแรก คือ

อ

ว่างบท คือ

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๖๔ -

กรอบที่ ๖

เฉลยกรอบที่ ๕

บทแรก คือ คู่ - อยู่ ดี - พี่
บทที่สอง คือ ว้าย - คล้าย หงอน - อร
สัมผัสระหว่างบท คือ จร - หงอน

กิจกรรม

๑. สัมผัสบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ มี.....แห่ง
๒. สัมผัสบังคับต้องใช้คำสัมผัสชนิด.....

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๗

เฉลยกรอบที่ ๖

สัมผัสบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ มี ๓ แห่ง
สัมผัสบังคับต้องใช้คำสัมผัสชนิด สัมผัสสระเท่านั้น

กิจกรรม

พิจารณากาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามงอน
นาวาแน่นเป็นขันธ์ ล้วนรูปสัต์วแสนยากร
เรือรวิทิวธงสลอน สากลันครันครันฟอง

กาพย์เห่เรือ: เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

๑. สัมผัสนอกในบทที่ ๑ คืออะไร
๒. สัมผัสนอกในบทที่ ๑ ที่ไม่บังคับ คือคำใด
(ถ้ามีแล้วจะเพิ่มความไพเราะมากขึ้น)
๓. คำใดคือสัมผัสระหว่างบท
ตอบ.....
ตอบ.....
ตอบ.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๘

เฉลยกรอบที่ ๗

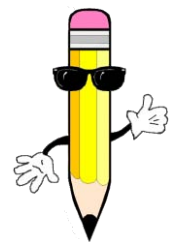
๑. สัมผัสนอกในบาทแรก คือ ชล - ต้น ฉาย - ร่าย - พาย
๒. สัมผัสนอกในบทที่ ๑ ที่ไม่บังคับ แต่ถ้ามีแล้วจะเพิ่มความไพเราะมากขึ้น คือ ร่าย - พาย
๓. งอน - กร

กิจกรรม

๑. สัมผัสของบาทที่ ๒ คือ คำคู่ใด
๒. สัมผัสนอกในบทที่ ๑ ที่ไม่บังคับ คือ คำคู่ใด (แต่ถ้ามีแล้วจะเพิ่มความไพเราะมากขึ้น)

ตอบ.....

ตอบ.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๖๗ -

กรอบที่ ๙

เฉลยกรอบที่ ๘

๑. ตอบ ขนัด - สัตว์ กร - สลอน
๒. ตอบ สลอน - สาคร

นักเรียนมารู้จักสัมผัสอีกชนิดหนึ่ง คือ เป็นคำสัมผัสภายในวรรคเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า สัมผัสใน เป็นสัมผัสที่ไม่บังคับของกาพย์ยานี ๑๑ แต่ควรมีเพราะทำให้ไพเราะมากขึ้น ซึ่งใช้ได้ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร

ตัวอย่าง

ล่องสามยามปลายแล้ว จนไก่อั่วแ่วขันขาน
ม่อยหลับกลับบ้านดาล ฝันเห็นน้องต้องติดตา

ภาพย่นเรือ: เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

หมายเหตุ ขีดสัมผัสด้านบนเป็นสัมผัสอักษร ขีดสัมผัสด้านล่างเป็นสัมผัสสระ

กิจกรรม

สัมผัสที่ไม่บังคับ คือ.....แต่การแต่งคำประพันธ์ควรจะมีหรือไม่ เพราะอะไร
ตอบ.....เพราะ.....

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๖๘ -

กรอบที่ ๑๐

เฉลยกรอบที่ ๙

สัมผัสที่ไม่บังคับ คือ สัมผัสใน แต่การแต่งคำประพันธ์ควรมี เพราะทำให้ไพเราะมากขึ้น

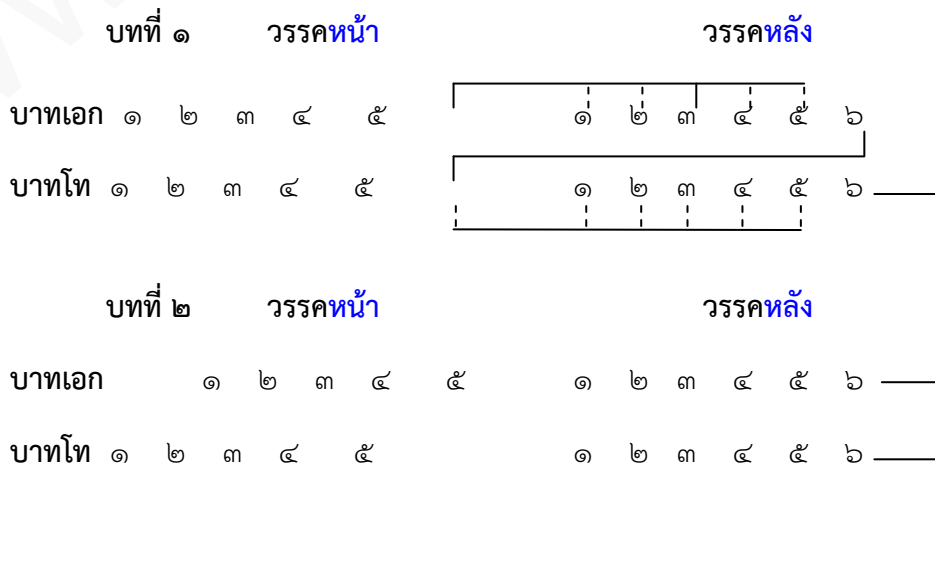
ข้าวปั้น เปาเปา ครูมีสิ่งควรจำของลักษณะกาพย์ยานี ๑๑ ดังนี้ค่ะ

กาพย์ยานีมีกำหนด ให้	หนึ่งบทมีสองบาท
แต่งง่ายดังหมายมาด	บาทเอกโทเป็นแนวทาง
บาทหนึ่งมีสองวรรค	คงประจักษ์ตามตัวอย่าง
วรรคแรกห้าพยางค์	วรรคหลังหกอย่าตกคำ
สัมผัสตามแผนผัง ควรระวัง	อย่าเสียงซ้ำ
การอ่านควรจดจำ แยกจังหวะกะให้งาม	
ร้อยกรองสมัยใหม่ ไม่เคร่งครัดตามข้อห้าม	
คำมากหลากใจความ ต้องรวมเสียงเสียงลัดไป	

ไม่ทราบผู้แต่ง : เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

แผนผังข้อบังคับ กาพย์ยานี ๑๑

ข้าวปั้น เปาเปา อ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้แล้วตอบคำถามครูนะคะ
ร้อยกรองต่อไปนี้ มีไม่ครบตามบทบาท
หลงลืมจึงเขียนพลาด บอกได้ไหมวรรคใดเอ่ย

ได้ครับคุณครู

๑.

ฉันจารึกชื่อเธอ

บนฟ้าบนดินทั่ว

บนวังวังระฆังขาน

ตอบ _____

๒.

บนแพรวัวแวมณี

บนผาห่อหมกญั๋ราย

บนแย้มพรายพวงผกา

ตอบ _____

๓.

บนอวลมวลกลิ้นร่ำ

บนลำนํ้าสายลมพา

บนพักตราผ่องเพ็ญเดือน

ตอบ _____

รอยจารึก : อุชเชนี

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๑๑

เฉลยกรอบที่ ๑๐

๑. วรรคที่ ๒
๒. วรรคที่ ๒
๓. วรรคที่ ๔

เก่งจังเลยนะข้าวปั้น เปาเปา
ทำถูกหมดเลย ที่นี้เรามาทบทวน
วรรณยุกต์ท้ายวรรคกันดีกว่าค่ะ

เย้! ดีใจจัง ถูกหมดเลย

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ (คำที่ ๑ หรือ ๒ ก็ได้)
คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓
ถ้าจะแต่งบทต่อไปจะต้องให้คำสุดท้ายของบทต้น สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒
ของบทต่อไป ซึ่งถือเป็นสัมผัสระหว่างบท
ในการแต่งกาพย์ยานี ๑๑ นั้น ถ้าจะให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๑ หรือ ๒
หรือ ๓ ของวรรคที่ ๔ ด้วย ก็จะเป็นการเพิ่มความไพเราะยิ่งขึ้นซึ่งในปัจจุบันนิยมให้
สัมผัสกันด้วยถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกันนิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอนจึงจะไพเราะ
คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์ และนิยมใช้เสียงสามัญ หรือ
เสียงจัตวา

กิจกรรม

ให้บอกว่าคำที่ขีดเส้นใต้เป็นเสียงอะไร

ด้วยบุญบารมี องค์จักรีศรี สยาม
ลือเลื่องกระต๊องนาม ในทุกยามทรงเยี่ยม เยือน
เราไทยทุกหย่อมหญ้า เย็นเกษามิถัมเลื่อน
ร่วมใจมิแซ่เอื้อน ต่างภาคภูมิในชาติ ไทย

ร้อยกรองเยาวชนไทยร่วมใจเฉลิมพระเกียรติ

ตอบ	สยาม	เป็นเสียง
	เยือน	เป็นเสียง
	เลื่อน	เป็นเสียง
	ไทย	เป็นเสียง

ตรวจสอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๑๒ -

กรอบที่ ๑๒

เฉลยกรอบที่ ๑๑

สยาม	เป็นเสียง	จัตวา
เยียน	เป็นเสียง	สามัญ
เลี่ยน	เป็นเสียง	สามัญ
ไทย	เป็นเสียง	สามัญ

คำสุดท้ายของบทใช้เสียง
จัตวาหรือเสียงสามัญนะคะ

กิจกรรม

ตอบคำถามต่อไปนี้

สาธิตตามคำคู่ ชมกันอยู่สุขสม
แต่นี้พี่อาจารย์ ห่อนเห็นเจ้าเศร้าใจ

ภาพเห่เรือ

สมร

ครวญ

: เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

คำที่ขีดเส้นใต้เป็นเสียงอะไร

สมร เป็นเสียง.....

ครวญ

เป็นเสียง.....

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๑๓

เฉลยกรอบที่ ๑๒

สมร เป็นเสียง จัตุวา
ครวญ เป็นเสียง สามัญ

อ่านบทร้อยกรองในกรอบแล้วบอกครูซิ
ว่าบทร้อยกรองต่อไปนี้เป็นบทร้อยกรอง
ประเภทใดคะ

สัมผัสมีนอก,ใน จำได้ไหมจากตัวอย่าง
คล้องจองกันสองทาง คือพยัญชนะ สระเหมือนกัน
ทดลองฝึกความรู้ ให้คิดดูแล้วเลือกสรร
เขียนคำคล้องจองกัน ตามตัวอย่างอย่าลังเล

- ๗๔ -

กรอบที่ ๑๔

เฉลยกรอบที่ ๑๓

กาพย์ยานี ๑๑ ครับ

ถูกต้องแล้วค่ะ ทบทวน
ความรู้อีกครั้งนะคะ

กิจกรรม

ตอบคำถามต่อไปนี้

กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บท มี.....บาท

กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บาท มี.....วรรค

วรรคหน้ามี.....คำ วรรคหลัง มี.....คำ

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๑๕

เฉลยกรอบที่ ๑๔

กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บทมี ๔ บาท
กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บาทมี ๒ วรรค
วรรคหน้ามี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ

ตอบถูกอีกแล้วเก่งจริงๆ นะคะ
ทบทวนการใช้วรรณยุกต์ที่นิยมใช้ในกาพย์ยานี ๑๑
ดูซิว่ายังจำได้หรือเปล่า

ได้เลยครับคุณครู

กิจกรรม

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ควรเป็นเสียง.....หรือเสียง.....

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ควรเป็นเสียง.....

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๗๖ -

กรอบที่ ๑๖

เฉลยกรอบที่ ๑๕

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ควรเป็นเสียง จัตวา หรือ เสียง สามัญ
คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ควรเป็นเสียง สามัญ

ลองตอบคำถามท้ายบทด้วยนะคะ

ครับ คุณครู

ครับ

--

แบบทดสอบ ตอนที่ ๒ จินตลักษณ์แสนง่าย

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ลงใน □ ที่ตรงกับ
หัวข้อ ก, ข, ค และ ง ในกระดาษคำตอบที่แจกให้

๑. พิจารณาจากกาพย์ยานี ๑๑ แล้วตอบคำถาม

เต้เงี้ยวแก้วกาหลง
หอมอยู่ไม่รู้หาย

บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตราตรู

- ก. สัมผัสอักษรที่เป็นสัมผัสใน ได้แก่
เต้เงี้ยว - แก้ว - กา บาน - บุษ - บง หอม - หาย ตรา- ตรู
- ข. สัมผัสสระที่เป็นสัมผัสใน ได้แก่
เต้เงี้ยว - แก้ว - กา บง - ส่ง หอม - หาย
- ค. สัมผัสนอกที่เป็นสัมผัสภายในบท ได้แก่
หลง - ส่ง อาย - หาย หาย - ผ้า
- ง. สัมผัสนอกที่เป็นสัมผัสสระระหว่างบท ได้แก่
หลง - บง อาย - หาย

๒. “ฝ่ายทัพอธรรมราญรอนหัวหาญชาญสมรฝ่ายธรรมอดทนระอาใจ”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
ข. กาพย์ฉบ ๑๖
ค. กาพย์ขับไม้
ง. กาพย์สุรางคนางค์

๓. “ไก่อ้ามาตัวเดียวเดินท่องเที่ยวเลี้ยวเหลี่ยมเขาเหมือนพราจจากนงเยาว์เปล่าใจเปลี่ยว
เหลียวหานาง”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
ข. กาพย์ฉบ ๑๖
ค. กาพย์ขับไม้
ง. กาพย์สุรางคนางค์

๔. “เห็นนวลครวญครุ่นคิดกำเรบจิตวาทวันไหวไปได้ก็จะไปโอบเอวอ้อมพุ่มพวงพุง”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉกั ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๕. “นางคนเกิดมาไม่รู้วิชาเคอะอยู่จนโตไปเป็นข้าเขาเพราะเขาเงำโง่บ้างเป็นคนโง่เที่ยวขอกี้มี”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉกั ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๖. “อ้าพ่ออย่าคิดเคยเที่ยวเคยสถิตเคยกินเคยนอนทำท่าเปล่าเปลี่ยวรุงรังรกรเรี้ยวเงี้ยว
เกี้ยวขรอันตรายเบี่ยนบรเหลือบยงบึงหนองรินรันทอมติ”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉกั ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๗. “ยามตายใจสรว้อยเศร้าน้ำตาเคล้าเศร้าหทัยยามบวชบ่มบุญไปน้ำตาไหลเพราะอิมบุญ”

ข้อความนี้ถ้าจัดวรรคให้ถูกต้องจะได้คำประพันธ์ในข้อใด

- ก. กลอนสุภาพ
- ข. กาพย์ยานี ๑๑
- ค. โคลงสี่สุภาพ
- ง. อินทรวชิรฉันท

๘. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง เรื่องกาพย์ยานี ๑๑

- ก. คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์
- ข. ถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกันนิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอน
- ค. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒
- ง. กาพย์ยานี ๑๑ นิยมแต่งตอนที่เป็นบทเทศนาโวหาร

๙. คำสุดท้ายของบทนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์อะไร

- ก. นิยมใช้เสียงตรี หรือ เสียงเอก
- ข. นิยมใช้เสียงสามัญ หรือเสียงจัตวา
- ค. นิยมใช้เสียงสามัญหรือเสียงโท
- ง. นิยมใช้เสียงจัตวาหรือเสียงเอก

๑๐. “ฟ้าแห่งกระหายเมฆวิเวกหล้าป่าตายเหลืองน้ำตาตกเนืองเนืองล้วนเรื่องเลือดเดือดกลางดิน” ถ้านำข้อความเหล่านี้มาเว้นวรรคให้ถูกต้องจะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ฉบ ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

ตอนที่ ๓
แต่งได้กายยานี้ ๑๑

กรอบนำเข้าสู่บทเรียน

อ่านคำประพันธ์ที่ไพเราะก่อนนะคะ แล้วค่อยเรียนกันต่อ

ฉันทารีกชื่อเธอ บนละเมอกลุ่มหมอกมัว
บนฟ้าบนดินทั่ว บนรังไร้วะนังขาน
ฉันทารีกชื่อเธอ บนพริ้วเพ้อแห่งดวงมาน
บนซ้องก้องบรรสาน กลองชัยขานกังวานหมาย

รอยจารึก: อุชเชณี

กรอบที่ ๑

ก่อนจะฝึกแต่งกายยานี ๑๑
ครูขอทบทวนหน่วยวิชากายยานี ๑๑
จำนวน ๑ บทมีกี่วรรคและกี่บาท

ผมจำได้ครับ กายยานี ๑๑
๑ บทมี ๔ วรรค และ ๒ บาท ครับ

ผมก็จำได้ครับคุณครู

กรอบที่ ๒

กิจกรรม

เลือกคำที่ครูให้มาเติมลงในคำสุดท้ายของภาพยวรรคที่ ๑ และวรรคที่ ๒ ให้ถูกต้อง

ทรงตั้งโครงการ.....

ราษฎรทั้งปวงได้.....

มีที่ทำกินไป

ชีวิตใหม่สุขสบาย

ร้อยกรองเยาวชนไทยร่วมใจเฉลิมพระเกียรติ

คำที่กำหนดให้ ไทย หลวง ใหญ่ มาก ยาก อาศัย

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

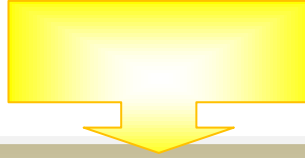

- ๘๔ -

กรอบที่ ๓

เฉลยกรอบที่ ๒

ทรงตั้งโครงการหลวง
ราษฎรทั้งปวงได้อาศัย
มีที่ทำกินไป
ชีวิตใหม่สุขสบาย

เก่งมากค่ะ ตอบถูกแล้ว
ลองอีกสักบทชีว่าเก่งจริงหรือเปล่า

ขอบคุณครู

กิจกรรม

เลือกคำที่ครูให้มาเติมลงในคำสุดท้ายของกาพย์ยานี ๑๑ วรรคที่ ๑ และวรรคที่ ๒ อีกครั้ง
ยายแก่ข้าม.....

อุตสาหกรรม.....

งกเงินเดินคนเดียว

รถเลี้ยวเร็วชนล้มตาย

คำที่กำหนดให้ ถนน คน บน เลี้ยว เขียว เปลี่ยว

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๘๕ -
กรอบที่ ๔

เฉลยกรอบที่ ๓

ยายแก่ข้ามถนน
เชียว

อุตสาหกรรมจอไฟ
งกเงินเดินคนเดียว
รถเลี้ยวเร็วชนล้มตาย

จากหนังสือเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข

ตอบถูกอีกแล้วค่ะ
ไปทำกิจกรรมต่อดีกว่านะคะ

ยอดไปเลย

ได้เลยครับ

กิจกรรม

บทร้อยกรองต่อไปนี้อาจยังไม่จบ ลองใช้ความคิดจินตนาการเขียนวรรคสุดท้ายให้สมบูรณ์
ตามประเภทของร้อยกรองนั้นๆ

แม่วันทายวานนี้
เศร้าเหลือที่จะบรรยาย
มันถูกคนใจร้าย

.....

ลองจินตนาการดูนะคะ
วรรคสุดท้ายจะแต่งอย่างไรดี

ได้เลยครับ

คิดออกแล้วครับ

- ๘๒ -
กรอบที่ ๕

เฉลยกรอบที่ ๕

แม่วันทายวานนี้
เศร้าเหลือที่จะบรรยาย
มันถูกคนใจร้าย
เอาไม้ตีจนหัวแบน

ตอบถูกอีกแล้วค่ะ เก่งจริงๆ สามารถ
จินตนาการเป็นแบบอื่นก็ได้นะคะ ทำกิจกรรมต่อไป
กันได้เลย

กิจกรรม

เลือกคำที่ให้มาเติมลงในกาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง

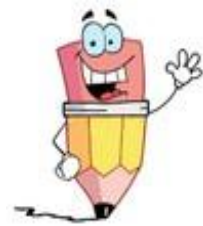
เรื้อยเรื้อยมารอนรอน ทิพากรจะตก.....
สนธยาจะใกล้..... คำนึงหน้าเจ้าตา.....

คำที่กำหนดให้ ต่ำ คำ กำ ตรู รุ ชู่

สาลิกามาตาม..... ชมกันอยู่สู่สมร
แต่พีนี้อา..... ห่อนเห็นเจ้าเศร้าใจ.....

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

คำที่กำหนดให้ ปู่ คู่ วรรณ รมณ์ จวน ครวญ

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๘๘ -
กรอบที่ ๖

เฉลยกรอบที่ ๕

เรื่อยเรื่อยมารอนรอน ทิพากรจะตก
สนธยาจะใกล้ค่ำ คำนึงหน้าเจ้าตา

ต่ำ
ตรู

.....
สาธิตามาตามคู่ ชมกันอยู่คู่
แต่พีนี้อาวรณ์ ห่อนเห็นเจ้าเศร้าใจ

สมร
ครวญ

ตอบถูกอีกแล้วค่ะ แสดงว่าเริ่มจะแต่ง
กาพย์ยานี ๑๑ ได้แล้ว ฝึกต่อไปนะคะ

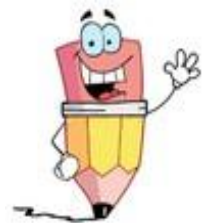

กิจกรรม

เลือกคำที่ให้มาเติมในช่องว่างให้ถูกต้อง

นกแก้ว.....เสียง จับไม้.....คู่สอง
เหมือนพีนี้นี้ประคอง รับขวัญน้องต้องมือเบา

คำที่ให้มา แจ้ว แจ่ม เคียง เรียง

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

- ๘๕ -
กรอบที่ ๗

เฉลยกรอบที่ ๖

นกแก้วแจ้วแจ้วเสียง
เหมือนพีนีประคอง

จับไม้เรียงเคียงคู่สอง
รับขวัญน้องต้องมือเบา

ภาพย่นเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

ฝึกกันต่อเลยนะคะ

กิจกรรม

ภาพย่นนี้ ๑๑ ต่อไปนี้สลับวรรคกัน ดูให้ดี ๆ แล้วเรียงใหม่ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์
และได้ความหมายด้วย

วรรคที่ ๑ ขึ้นต้นไว้แล้วนะจ๊ะ

โนรีสีปานชาด
เหมือนช่างฉลาดวาดแต้มลาย

ไม่เท่าเจ้าโฉมฉาย
ห่มดาตพรายกรายกรามา

.....
ปักขีมีหลายพรรณ
บ้างชมกันชื่นเพรียกไพร

ล้วนหลายหลากมากภาษา
ยิ่งฟังวังเวงใจ

ภาพย่นเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

ตรวจสอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๘

เฉลยกรอบที่ ๗

โนรีสีปานขาด
ไม่เท่าเจ้าโฉมฉาย

เหมือนช่างฉลาดวาดแต้มลาย
หมัดดาพรายกรายกรมา

ปักขีมีหลายพรรณ
ยิ่งฟังวังเวงใจ

บ้างชมกันชื่นเพรียกไพร
ล้วนหลายหลาภมากภาษา

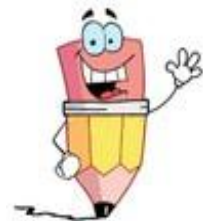
กิจกรรม

เลือกภาพยานี ๑๑ ที่กำหนดให้เติมในวรรคที่ว่างอยู่ให้ถูกต้อง

ดูเหว่าเจ้าจับร้อง
ไพเราะเพราะกังวาน

ภาพยานี ๑๑ ที่กำหนดให้

รับขวัญน้องต้องมือเบา / สนั่นก้องซ้องเสียงหวาน / ปานเสียงน้องร้องส่งชาย /
ดั่งนางฟ้าหน้าใยมอง

ตรวจสอบคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

กรอบที่ ๙

เฉลยกรอบที่ ๘

ดูเหวว่าเจ้าจับร้อง
ไพเราะเพราะกังวาน

สนั่นก้องซ้องเสียงหวาน
ปานเสียงน้องร้องสังขยา

กาพย์เห่เรือ: เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ทำได้ใช่ไหมคะ เก่งมากๆค่ะ ถ้าทำไม่ถูก
ก็ลองใหม่แต่ถ้าทำถูกก็ทำกิจกรรมต่อได้เลยค่ะ

กิจกรรม

กาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้สลับวรรคอยู่เรียงใหม่ให้ถูกต้อง (วรรคที่ ๑ ขึ้นต้นไว้แล้ว)

ลมซวยร่ายกลิ้งน้อง เคลือบเค้นเห็นคล้ายมา
หอมเรื่อยต้องครองนาสา เหลียวหาเจ้าเปล่าวังเวง

ตอบ

ลมซวยร่ายกลิ้งน้อง

.....

กรอบที่ ๑๐

เฉลยกรอบที่ ๙

ลมช่วยร่ายกลิ่นน้อง หอมเรื่อยต้องครองนาสา
เคลือบเค้นเห็นคล้ายมา เหลียวหาเจ้าเปล่าวังเวง

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

เรียงได้ถูกต้องแล้วค่ะเก่งมาก
ทำกิจกรรมต่อเลยนะ

กิจกรรม

เลือกข้อความที่ให้มาเติมในช่องว่างแล้วจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่สมบูรณ์

สัตว์น่า..... คอย.....อยู่เฝ้า
เหมือนพี่ที่.....มา ครวญหาเจ้าเศร้า.....

หาคำจากที่นี่ไปเติม

เอ็นดู รูปู หาคู่ คุณปู่ จาก ลาก เสียใจ ไสว

เห็นฝูงยุง..... คิดบังอรร้อนรำกราย
สร้อยทอง.....ชาย เหมือนสายสวาท.....จร

หาคำจากที่นี่ไปเติม หลับนอน รำฟ้อน ย่องเยื้อง กระเบื้อง นวนาต บังอาจ

กรอบที่ ๑๑

เฉลยกรอบที่ ๑๐

สัตวานาเอ็นดู คอย หาคู่อยู่เอกา
เหมือนพีที่จากมา ครวญหาเจ้าเศร้า เสียใจ
.....
เห็นฝูงยุงรำพ้อน คืดบังอรร้อนรำกราย
สร้อยทองย่องเยื้องชาย เหมือนสายสวาท นายนาดจร
ภาพย์เทเรื่อ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

เก่งอีกแล้ว เยี่ยมจริงๆ ฝึกแต่งต่อเลยนะคะ

กิจกรรม

นำข้อความที่ให้มาเติมในช่องว่างให้ถูกต้อง

เตังแต้ว..... บานบุษบง.....
หอมอยู่..... คล้ายกลิ่น.....

ข้อความที่ให้มาเติม แก้วกาหลง ส่งกลิ่นอาย ไม่รู้หาย ผ้าเจ้าตาตรู

กรอบที่ ๑๒

เฉลยกรอบที่ ๑๑

เต็งตัวแก้วกาหลง บานบุษบง
หอมอยู่ไม่รู้หาย คล้ายกลิ่น

ส่งกลิ่นอาย
ผ้าเจ้าตาตรู

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ถูกต้องอีกแล้วใช่ไหมคะ ถ้าตอบถูกทำกิจกรรม
ต่อไปได้เลย แต่ถ้ายังไม่ถูก ลองใหม่อีกครั้งนะคะ

กิจกรรม

เลือกข้อความที่ให้ข้างล่างมาเติมในช่องว่างแล้วจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ไพเราะครบ (วรรณกรรมชิ้นต้นให้แล้ว)

จำปาหนาแน่นเนื่อง

.....

ข้อความที่ให้มา

บานแฉล้มแย้มเกสร / คลี่กลีบเหลืองเรืองอร่าม / หอมชวยรวยตามลม /
คิดคะนึ่งถึงนงราม / ผิวเหลืองกว่าจำปาทอง / ระบายย้อยห้อยพวงกรอง

กรอบที่ ๑๓

เฉลยกรอบที่ ๑๒

จำปาหนาแน่นเนื่อง
คิดคะนึ่งถึงนงราม

คลีกลีบเหลืองเรืองอร่าม
ผิวเหลืองกว่าจำปาทอง

กาพย์เห่เรือ: เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ยอดเยี่ยมมากเลยคะ
มาฝึกต่อดีกว่า

กิจกรรม

เลือกข้อความที่ให้ข้างล่างมาเติมในช่องว่างแล้วจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ไพเราะ ๑ บท

ปลาสร้อยลอยล่องชล

.....

ข้อความที่ให้มา

ว่ายเวียนวนปนกันไป / เคล้ากันอยู่ดูงามดี / เหมือนสร้อยทรงทรมวย /
ใครต้องข้องจิตชาย / ไม่เห็นเจ้าเศร่าบ่วย / จอมสวาทนาฏบังอร

กรอบที่ ๑๔

เฉลยกรอบที่ ๑๓

ปลาสร้อยลอยล่องชล
เหมือนสร้อยทรงทรมวย

ว่ายเวียนวนปนกันไป
ไม่เห็นเจ้าเศร้ามวย

กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ตอบได้ถูกต้องค่ะ เก่งมากๆ ทำกิจกรรมต่อได้เลยค่ะ

กิจกรรม

เลือกข้อความที่ให้ข้างล่างมาเติมในช่องว่างแล้วจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ไพเราะ ๑ บท

รวยรินกลิ้งรำเพย

.....

.....

.....

ข้อความที่ให้มา

นั่งแนบแอบเอบาง / คิดพีเคยเซยกลิ่นปราง / ห่อนแห่ห่างว่างเว้นวัน

กรอบที่ ๑๕

ตรวจคำตอบหน้าถัดไปค่ะ

เฉลยกรอบที่ ๑๔

รวยรินกลืนรำเพย
นั่งแนบแอบเอบาง

คิดพีเคยเขยกลืนปราง
ท่อนแห่ห่างว่างเว้นวัน

เก่งมาก ๆ ค่ะ พักเสียหน่อยดีกว่าค่ะ

ขอบคุณครับ
พักก่อนดีกว่า

เย้! ได้พักแล้ว
ขอบคุณครับ

กรอบที่ ๑๖

กิจกรรม

ให้นักเรียนแต่งกาพย์ยานี ๑๑ อย่างน้อย ๒ บท

ชื่อ.....

.....
.....
.....
.....

กรอบที่ ๑๗

เฉลยกรอบที่ ๑๖

ตรวจสอบข้อบังคับของการแต่งกาย (อยู่ในดุลพินิจของครู) เทาที่ฝึกกันมาคิดว่าคงจะแต่งกายยานี ๑๑ ได้แล้ว

ที่สำคัญ จะเป็นนักแต่งกายยานี ๑๑ ได้ต้องอ่านกายยานี ๑๑ ที่ไพอะบ่อๆ และต้องฝึกหัดเขียนบ่อๆ ด้วยนะจ๊ะ

เก่งมากเลยคะ ข้าวปั้นกับเปาเปาจะเขียนคำอวยพรวันเกิดใช้ไหมคะ แต่งคำอวยพรได้เลยคะ

ไฮโย ! เราแต่งกายยานี ๑๑ เป็นแล้ว

ดีใจจังเลย

แบบทดสอบ ตอนที่ ๓ แต่งได้กายยานี ๑๑

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ลงใน ☐ ที่ตรงกับข้อ ก, ข, ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบที่แจกให้

๑. จงพิจารณาว่าข้อใดเป็นภาพยยานี้ ๑๑

ก. การฆ่าประดาสัตว์
อันว่าดวงชีวิ	ฤประโยชน์ บ่ พึงมี
ย่อมเป็นสิ่งที่ควรนอม
ข. กองหน้าอารักขาไพร่สัณห์
คนธรรพ์เป็นกองปีกขวา	ปีกซ้ายกุมภัณฑ์
ค. เสียงหัวเราะเร้าใจให้เร้งรื่น
ชีวิตนี้มีสุขและทุกข์ครอง	เสียงสะอื้นพาใจให้หม่นหมอง
ใครไม่ต้องร้องไห้ที่เหนมี
ง. หวีเกศเพศชื้อปลา
หวีเกล้าเจ้าสระสาง	คิดสุดาอ่างคันาง
เส้นเกศสลายรววยกลิ่นหอม

๒. จงเติมคำสัมผัสให้ถูกต้องและได้ใจความสมบูรณ์

ชมดวงพวง.....	ศรีเสาวภาคย์.....
วนิดา.....	จะอ่อนพี.....เขย

- ก. มาลี / หลากหลายพรรณ / มาด้วยกัน / ซ้ำชม
ข. ยี่หวา / แพรวพรายพรรณ / มาด้วยกัน / ซ้ำชม
ค. ขจร / แพรวพรางพันธุ์ / มิ่งสมร / ซ้ำชม
ง. บุปผา / ต่างชูชัน / มิ่งสมร / ซ้ำชม

๓. ให้นักเรียนจัดลำดับข้อความต่อไปนี้เสียใหม่ให้ถูกต้องตามลักษณะข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ และได้ใจความ

๑. เพียงคู่จู่คลุมสรรพ
๒. พลึงไว้ให้เงื่อมมือ
๓. แสงทองพร่องพริบหาย
๔. คำกำจายรายทั่วพลัน

- ก. ๓ , ๔ , ๑ , ๒
- ข. ๓ , ๑ , ๒ , ๔
- ค. ๔ , ๑ , ๓ , ๒
- ง. ๔ , ๑ , ๒ , ๓

๔. ให้นักเรียนจัดลำดับข้อความต่อไปนี้เสียใหม่ให้ถูกต้องตามลักษณะข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ และได้ใจความ

๑. คะนึ่งนุซสุดสายสมร
๒. พิศดูหมุ่มมัจฉา
๓. มาด้วยพี่จะดีใจ
๔. ว่ายแหวกมาในสาคร

- ก. ๓ , ๔ , ๑ , ๒
- ข. ๒ , ๔ , ๓ , ๑
- ค. ๒ , ๔ , ๑ , ๓
- ง. ๓ , ๔ , ๒ , ๑

๕. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรก

ลำดวนหวนหอมตรลบ กลิ่น...(๑).. สบ(๒)....
นิกถวิลกลิ่นบุหงา รำไป...(๓)... ...(๔)... นาง

- ก. อายอบ / นาสา / เจ้า / เศร้าถึง
- ข. คล้ายศพ / นาสา / เจ้า / น้อย
- ค. เจนจบ / อูรา / เจ้า / ถึงน้อย
- ง. หอมหวน / อูรา / เจ้า / นวล

๖. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรกและได้ใจความดีที่สุด

สายหยุดพุทธรชาด บาน...(๑)...ดาดดาไป
นิกน้องกรองมัลลย์ วาง...(๒)... ข้างที่นอน

- ก. สะอาด / ใบดี
- ข. งามอาจ / ไม่ดี
- ค. แสงสาด / ไล่ดี
- ง. เกื่อนกลาด / ให้พี่

๗. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรกและได้ใจความดีที่สุด

ประยงค์ทรงพวงห้อย ระย้า...(๑)... ...(๒)... พวงกรอง
เหมือนอุบะนวลละออง เจ้าแขวน...(๓)... ให้ ...(๔)...ชม

- ก. ย้อย / ห้อย / ไว้ / เรียม
- ข. คล้อย / ชม้อย / ไป / เจียม
- ค. ร้อย / สอย / ไกล / เรียม
- ง. ย้อย / น้อย / ไม่ / เจียม

๘. ข้อความต่อไปนี้เป็นร้อยกรองชนิดใด

ยำใหญ่ใส่สารพัด
รสดีด้วยน้ำปลา

วางจานจัดหลายเหลือตรา
ญี่ปุ่นล้ำย้าวนใจ

- ก. กาพย์ยานี ๑๑
- ข. กาพย์ขับไม้
- ค. กลอนหก
- ง. กลอนแปด

๙. ข้อความต่อไปนี้ มีจำนวนบทและบาทเท่าใด

หัวใจเขาคือดาว
กรรชิบพริบเพรียกไป
หัวใจเขาคือธาร
หล่อรินขึ้นสองฝั่ง

แวววুবาวววมฟ้าไกล
ใดมีตมิตคิดคั่นหวัง
ไหลซ่าซ่านซาบกำล้ง
ฝากรอยสตรันทศุณย์

- ก. ๑ บท ๑ บาท
- ข. ๒ บท ๒ บาท
- ค. ๒ บท ๔ บาท
- ง. ๔ บท ๔ บาท

๑๐. ข้อใดเป็นการเรียงลำดับบทร้อยกรองต่อไปนี้ได้ถูกต้อง

ยืนหยัดอยู่ร่วมกัน	๑
ไว้ป่ายป็นความไฝ่ฝัน	๒
สตรีมีสองตีน	๓
มิหมายมั่นกินแรงใคร	๔

- ก. ๑ , ๔ , ๓ , ๒
- ข. ๑ , ๒ , ๓ , ๔
- ค. ๓ , ๒ , ๑ , ๔
- ง. ๓ , ๔ , ๑ , ๒

เฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ ๑ รู้สัมผัส

ข้อที่	คำตอบ
๑	ง
๒	ค
๓	ก
๔	ก
๕	ก
๖	ง
๗	ข
๘	ง
๙	ข
๑๐	ข

เฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ ๒ จันทลักษณ์แสนง่าย

ข้อที่	คำตอบ
๑	ก
๒	ข
๓	ก
๔	ก
๕	ง
๖	ค
๗	ข
๘	ง
๙	ข
๑๐	ก

เฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ ๓ แต่งได้กาพย์ยานี ๑๑

ข้อที่	คำตอบ
๑	ง
๒	ก
๓	ก
๔	ค
๕	ก
๖	ง
๗	ก
๘	ก
๙	ค
๑๐	ค

แบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชาเรียงร้อยถ้อยคำ รหัสวิชา ท๔๐๒๐๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
หน่วยที่ ๑ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยกาเครื่องหมายกากบาท (x)
ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับ ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบที่แจกให้

๑. ข้อใดกล่าวถึงคำว่าสัมผัสได้ถูกต้อง

- ก. การกำหนดคำให้มีเสียงคล้องจองกันอาจจะเป็นทั้งเสียงสระและเสียงพยัญชนะ
- ข. คำที่ถูกบังคับให้ใช้ในการแต่งคำประพันธ์
- ค. เป็นการกำหนดคำให้มีเสียงไพเราะเหมือนกัน
- ง. คำที่ทำให้เสียงในวรรคไพเราะ

๒. ข้อใดมีสัมผัสอักษรมากที่สุด

- ก. คางเบือนเบือนหน้ามา ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย
- ข. ปลาสร้อยลอยล่องชล ว่ายเวียนวนปนกันไป
- ค. แก้มข้าใครต้อง อันแกมน้อง ข้าเพราะชม
- ง. เพียนทองงามดังทอง ไม่เหมือนน้องห่มตาดพราย

๓. ข้อใดมีสัมผัสสระมากที่สุด

- ก. นกเขาขันคูเรียกกันเพรียกไพร
- ข. เขาเรียกทุ่งนาสงขลาพนาสันต์
- ค. เป็นปารอนชอบเงินเนินอรัญ
- ง. ถ้าเขาขวางว่างเว้งชะวากว้าง

๔. ข้อใดมีสัมผัสอักษร

- ก. วยตรุณ - สุนทรี
- ข. อรุณโชติ - โรจน์ฟ้า
- ค. แห่งกรรม - นำชน
- ง. บริสุทธิ์ - ผุดผ่อง

๕. ข้อใดไม่มีสัมผัสใน

- ก. แม้มได้เป็นดอกกุหลาบหอม
- ข. จงเป็นดาวดวงแจ่มแอร่มตา
- ค. ก็ยอมเป็นเพียงลดาขาว
- ง. แม้มได้เป็นจันทร์สกา

๖. “เขาสูงผู้หงส์ลงเรียงเรียงร้องซ้องเสียงสำเนียงนำฟังวังเวง”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ฉบดั่ง ๑๖
- ข. กาพย์ยานี ๑๑
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๗. “วิชาเหมือนสินค้าอันมีค่าอยู่เมืองไกลต้องยากลำบากไปจึงจะได้สินค้ามา”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์สุรางคนางค์
- ข. กาพย์ฉบดั่ง ๑๖
- ค. กาพย์ขับไม้
- ง. กาพย์ยานี ๑๑

๘. “เห็นนวลครวญครุ่นคิดกำเรบจิตวาทวันไหวไปได้ก็จะไปโอบเอวอ้อมพุ่มพวงพยุง”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์ขับไม้
- ข. กาพย์ฉบดั่ง ๑๖
- ค. กาพย์ยานี ๑๑
- ง. กาพย์สุรางคนางค์

๙. “นางคนเกิดมาไม่รู้วิชาเคอะอยู่จนโตไปเป็นข้าเขาเพราะเขาเง่าโง่บ้างเป็นคนโง่เที่ยวขอกมี”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์สุรางคนางค์
- ข. กาพย์ขับไม้
- ค. กาพย์ยานี ๑๑
- ง. กาพย์ฉบดั่ง ๑๖

๑๐. “อ้าพ่ออย่าคิดเคยเที่ยวเคยสถิตเคยกินเคยนอนทำท่าเปล่าเปลี่ยวรุงรังกรเรี้ยวงูเงี้ยวเกี่ยวขรอันตรรายเบียนบรเหลือบยุงบุงนรณรินรันทอมดี”

ข้อความที่ยกมาถ้าจัดใหม่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทใด

- ก. กาพย์สุรางคนางค์
- ข. กาพย์ขับไม้
- ค. กาพย์ยานี ๑๑
- ง. กาพย์ฉบดั่ง ๑๖

๑๑. “ยามตายใจสรว้อยเศร้า น้ำตาเคล้าเศร้า หทัยามบวชบ่มบุญไปน้ำตาไหลเพราะอัมบุญ”
ข้อความนี้ถ้าจัดวรรคให้ถูกต้องจะได้คำประพันธ์ในข้อใด

- ก. กลอนสุภาพ
- ข. โคลงสี่สุภาพ
- ค. กาพย์ยานี ๑๑
- ง. อินทริวิเชียรฉันท

๑๒. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเรื่องกาพย์ยานี ๑๑

- ก. กาพย์ยานี ๑๑ นิยมแต่งตอนที่เป็นบทเทศนาโวหาร
- ข. ถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกันนิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอน
- ค. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒
- ง. คำสุดท้ายของบทห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์

๑๓. คำสุดท้ายของบทนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์อะไร

- ก. นิยมใช้เสียงตรี หรือ เสียงเอก
- ข. นิยมใช้เสียงจัตวา หรือ เสียงเอกนิยมใช้เสียงสามัญ หรือ เสียงจัตวา
- ค. นิยมใช้เสียงสามัญ หรือ เสียงโท
- ง. นิยมใช้เสียงจัตวา หรือ เสียงเอก

๑๔. จงพิจารณาว่าข้อใดเป็นกาพย์ยานี ๑๑

- ก. ดูก่อนนิกรชน อกุศลกรรม
 ทั้งสิบประการจำ และละเว้นอย่าเห็นดี
- ข. คำเข้าเฝ้าสี่ขอ เข้าแต่หอล่อกามา
 หาได้ให้ภริยา โลโกพาให้บ้าใจ
- ค. เสียงหัวเราะเร้าใจให้เรงรีน
 เสียงสะอื้นพาใจให้หม่นหมอง
 ชีวิตนี้มีสุขและทุกข์ครอง
 ใครไม่ต้องร้องไห้ที่ไหนมี
- ง. ใจ กองหน้าอารักขาไพร่สัณห์ ปีกซ้ายกุมภภัณฑ์
 คนธรรพ์เป็นกองปีกขวา

๑๕. จงเติมคำสัมผัสให้ถูกต้องและได้ใจความสมบูรณ์

ชมดวงพวง..... ศรีเสาวภาคย์.....

วนิดา..... จะอ่อนพี.....เชย

- ก. ยี่หวา / แพรวพรายพรรณ / มาด้วยกัน / ชี้ชม
- ข. มาลี / หลากหลายพรรณ / มาด้วยกัน / ชี้ชม
- ค. ขจร / แพรวพรั่งพันธุ์ / มิ่งสมร / ชี้ชม
- ง. บุปผา / ต่างชูชัน / มิ่งสมร / ชี้ชม

๑๖. ให้นักเรียนจัดลำดับข้อความต่อไปนี้ใหม่ให้ถูกต้องตามลักษณะข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ และได้ใจความ

- ๑. เพียงคู่จู่คลุมสรรพ
- ๒. พลึงไผ่ให้เงื่อมมือ
- ๓. แสงทองพร่องพริบหาย
- ๔. คำกำจายรายทั่วพลัน

- ก. ๔ , ๑ , ๓ , ๒
- ข. ๓ , ๑ , ๒ , ๔
- ค. ๓ , ๔ , ๑ , ๒
- ง. ๔ , ๑ , ๒ , ๓

๑๗. ให้นักเรียนจัดลำดับข้อความต่อไปนี้ใหม่ให้ถูกต้องตามลักษณะข้อบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ และได้ใจความ

- ๑. เนื่อนกนุระคน
- ๒. ข้าวต้มอมรสเปรี้ยว
- ๓. ปนผักเคล้ารสเข้าที่
- ๔. ดีจริงเขียวเปรี้ยวเค็มปน

- ก. ๓ , ๔ , ๑ , ๒
- ข. ๓ , ๔ , ๒ , ๑
- ค. ๒ , ๔ , ๓ , ๑
- ง. ๒ , ๔ , ๑ , ๓

๑๘. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรก

ลูกไม้ไล่โกแก้ว
สารพัดจัดให้กิน

ล้วน...(๑).. สมใจ(๒)....
เสมอได้...(๓)... ...(๔)... ขวาง

- ก. เปร็ดแพรว / ฉั่น / จะ / ชัด
- ข. เลิศแล้ว / หวัง / ไม่ / กว้าง
- ค. งดงาม / จินต์ / ไม่ / ชัด
- ง. เลิศแล้ว / จินต์ / ไม่ / ชัด

๑๙. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรก และได้ใจความดีที่สุด

แม่มีศีกสงคราม ถึง...(๑)...ในวันใด
จำพรากจากทรมวย ไป...(๒)... ศัตรูพาล

- ก. เขตคาม / ล้างผลาญ
- ข. อาราม / ต่อสู้
- ค. สยาม / ต่อสู้
- ง. พุกาม / ล้างผลาญ

๒๐. จงเติมสัมผัสให้วรรคหลังสัมผัสกับวรรคแรก และได้ใจความดีที่สุด

ปักชิ่นก็บินร่อน แลวะ...(๑)... ...(๒)... เวหา
วนเวียนเปลี่ยนไปมา ระวัง...(๓)... สำ ..(๔)...ใจ

- ก. ร่อน / ว่าย / ร่า / ราญ
- ข. ว่อน / ว่าย / ร่า / ราญ
- ค. ว่อน / ฝ่า / กล้า / ราน
- ง. ร่อน / ฝ่า / กล้า / ราน

เฉลยคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อที่	คำตอบ
๑	ง
๒	ก
๓	ก
๔	ค
๕	ง
๖	ข
๗	ก
๘	ก
๙	ง
๑๐	ค
๑๑	ข
๑๒	ง
๑๓	ข
๑๔	ง
๑๕	ก
๑๖	ก
๑๗	ค
๑๘	ก
๑๙	ง
๒๐	ก

เฉลยคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อที่	คำตอบ
๑	ก
๒	ข
๓	ข
๔	ง
๕	ค
๖	ก
๗	ง
๘	ค
๙	ก
๑๐	ข
๑๑	ค
๑๒	ก
๑๓	ง
๑๔	ข
๑๕	ข
๑๖	ค
๑๗	ง
๑๘	ง
๑๙	ค
๒๐	ข

บรรณานุกรม

- กำชัย ทองหล่อ. **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : อมรรการพิมพ์, ๒๕๓๗.
- วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ, **การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๖.
- ธีระชัย ปุณณโชติ. **การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- นวลทิพย์ รักษาทรัพย์. **คู่มือเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ภาษาไทย ก ข**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, กรุงเทพฯ : สถาบัน PS P, ๒๕๔๑.
- ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ. **นวัตกรรมการศึกษา ชุดบทเรียนสำเร็จรูป**. กรุงเทพฯ : อารักษ์, ๒๕๔๖.
- ประภาศรี พรหมประกาย. **การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง คำซ้อน คำซ้ำ และคำคู่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๐. อัดสำเนา.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. **การประพันธ์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.
- ภาษาไทย : **วรรณสารภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.
- ศิวกานต์ ปทุมสูติ. **กลวิธีสอนเด็กให้เรียนเขียนกวี**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด, ๒๕๓๙.
- วิเชียร เกษประทุม, รศ. **ลักษณะคำประพันธ์ไทย(ฉันทลักษณ์)**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, ๒๕๔๑.
- เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. **หนังสือเรียนสมบูรณ์แบบ ทอ๔๑ การเขียน ๑ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช สำนักราษฎร์, ๒๕๒๔.
- พระราชวัง, สำนัก, **ร้อยกรองเยาวชนไทยร่วมใจเฉลิมพระเกียรติ หนังสือเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสพระราชพิธี**. คัมปายอิมเมจจิ่ง จำกัด : กรุงเทพฯ, ๒๕๔๒.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. **หลักภาษาไทย**. ไทยวัฒนาพานิช. ๒๕๓๕.

เว็บไซต์ <http://www.boon.ac.th/punrisa>